

ZAKON

O BORAČKO - INVALIDSKOJ ZAŠTITI

Glava I

UVODNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se prava boraca, ratnih i mirnodopskih vojnih invalida, civilnih invalida rata, članova porodica palih i umrlih boraca i umrlih vojnih invalida, članova porodica umrlih civilnih invalida rata i civilnih žrtava rata.

Član 2.

Prava utvrđena ovim zakonom zasnivaju se na principu naknade štete za telesno oštećenje, odnosno gubitak života bliskog srodnika, a prava koja pripadaju borcima, ratnim i mirnodopskim vojnim invalidima, članovima porodica palih i umrlih boraca i umrlih vojnih invalida – zasnivaju se i na principu nacionalnog priznanja.

Član 3.

Na novčana primanja utvrđena ovim zakonom ne plaćaju se porezi ili druge dažbine predviđene opštim propisima po osnovu ličnih ili drugih prihoda građana.

Član 4.

Sredstva za ostvarivanje i korišćenje prava propisanih ovim zakonom obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Glava II

KORISNICI PRAVA

Borac

Član 5.

Borac je državljanin Republike Srbije koji je:

- 1) u ratu ili oružanim akcijama preduzetim za vreme mira vršio vojne dužnosti ili druge dužnosti radi odbrane suvereniteta, nezavisnosti i teritorijalne celokupnosti Republike Srbije;
- 2) učestvovao u Drugom svetskom ratu kao pripadnik vojske Kraljevine Jugoslavije u vremenu od 6. do 17. aprila 1941. godine ili u sastavu savezničkih armija;
- 3) učestvovao u Narodnooslobodilačkoj borbi u Drugom svetskom ratu kao pripadnik partizanskih odreda narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, odnosno Jugoslovenske armije, od 17. aprila 1941. do 15. maja 1945. godine, odnosno kome je aktivan i organizovan rad u toj borbi priznat u poseban staž u dvostrukom trajanju po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju rešenjem nadležnog organa u Republici Srbiji;

- 4) učestvovao u Drugom svetskom ratu kao pripadnik Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta, počev od 17. aprila 1941. godine do 12. septembra 1944. godine;
- 5) vršio vojne dužnosti ili druge dužnosti za vojne ciljeve ili za druge ciljeve državne bezbednosti u oružanim akcijama od 17. avgusta 1990. godine do 27. aprila 1992. godine radi odbrane suvereniteta, nezavisnosti i teritorijalne celokupnosti Socijalističke federativne republike Jugoslavije;
- 6) vršio vojne dužnosti ili druge dužnosti za vojne ciljeve ili za ciljeve državne bezbednosti u vezi sa učestvovanjem u ratu u Saveznoj republici Jugoslaviji od 24. marta do 26. juna 1999. godine;
- 7) vršio vojne dužnosti ili druge dužnosti u vezi sa učestvovanjem u oružanoj akciji preduzetoj za vreme mira posle 27. aprila 1992. godine radi odbrane suvereniteta, nezavisnosti i teritorijalne celokupnosti Savezne Republike Jugoslavije, Državne zajednice Srbija i Crna Gora, odnosno Republike Srbije.

Član 6.

Svojstvo borca, radi ostvarivanja prava po ovom zakonu, može ostvariti lice iz člana 5. ovog zakona koje je u ratu, odnosno oružanim akcijama preduzetim za vreme mira angažovano najmanje 45 dana, osim za lica iz člana 5. tačka 2. ovog zakona kod kojih se to svojstvo priznaje i za kraći period.

Kao vreme angažovanja u smislu stava 1. ovog člana smatra se i vreme odsustva po osnovu bolovanja ili privremene nesposobnosti za vojnu službu odobrene na osnovu nalaza i mišljenja nadležnih lekarskih komisija, kao i vreme koje je borac proveo u zarobljeništvu u koje je dospao pod okolnostima iz člana 5. ovog zakona.

Lice kome je priznato svojstvo ratnog vojnog invalida, svojstvo borca ostvaruje bez utvrđivanja vremena angažovanja u smislu stava 1. ovog člana.

Vojni invalid

Član 7.

Vojni invalid, u smislu ovog zakona, je ratni vojni invalid i mirnodopski vojni invalid.

Ratni vojni invalid

Član 8.

Ratni vojni invalid je državljanin Republike Srbije koji je zadobio ranu, povredu, ozledu ili bolest, pa je zbog toga nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 20%, i to:

- 1) u vršenju vojne dužnosti ili druge dužnosti za vojne ciljeve u ratu ili u oružanoj akciji preduzetoj za vreme mira, pod okolnostima iz člana 5. ovog zakona;
- 2) pri vršenju vojnih dužnosti u stranoj zemlji koja je u oružanom sukobu ako ga je na vršenje tih dužnosti uputio nadležni vojni organ u okviru međunarodnih obaveza Republike Srbije, u okviru preporuka ili odluka Ujedinjenih nacija;
- 3) za vreme ratnog zarobljenništva u koje je dospao kao borac iz člana 5. ovog zakona, odnosno kao lice iz tačke 2. ovog člana.

Član 9.

Ratni vojni invalid je i državljanin Republike Srbije kod koga je postojala bolest koja se pogoršala pod okolnostima iz čl 5. i 8. ovog zakona, pa je zbog toga nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 20%.

Član 10.

Ratni vojni invalid je i stranac kod koga je nastupilo oštećenje organizma pod okolnostima iz člana 5. tač. 1, 6. i 7. ovog zakona, ako svojstvo ratnog vojnog invalida po tom osnovu ne može ostvariti od strane države čije je državljanin.

Član 11.

Ratni vojni invalid koji naknadno ispuni uslove za sticanje svojstva mirnodopskog vojnog invalida zadržava svojstvo ratnog vojnog invalida, a invaliditet mu se utvrđuje prema ukupnom oštećenju organizma po oba osnova.

Mirnodopski vojni invalid

Član 12.

Mirnodopski vojni invalid je državljanin Republike Srbije koji je u miru, kao vojnik na služenju vojnog roka u jedinicama i ustanovama Vojske Srbije (u daljem tekstu: Vojska), učenik odnosno student vojnoškolske ustanove, slušalac škole za rezervne oficire i lice u rezervnom sastavu na dužnosti u Vojsci, u vršenju vojne službe ili dužnosti u vezi s tom službom, bez svoje krivice, zadobio ranu, povredu ili ozledu zbog koje je nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 20%.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, mirnodopski vojni invalid je i državljanin Republike Srbije koji je u miru, kao vojnik na civilnom služenju vojnog roka, bez svoje krivice zadobio ranu, povredu ili ozledu za vreme gađanja vatrenim oružjem ili drugih oblika vojne obuke koji po svojoj prirodi mogu izazvati povećanu opasnost za oštećenje organizma, ako su ti oblici obuke predviđeni programima obuke ovih lica i ako je obuku planirao, organizovao i kontrolisao organ vojske ili drugi nadležni državni organ određen posebnim propisom.

Član 13.

Mirnodopski vojni invalid je državljanin Republike Srbije koji je u miru, kao vojnik na služenju vojnog roka u jedinicama i ustanovama Vojske, učenik odnosno student vojnoškolske ustanove, slušalac škole za rezervne oficire i lice u rezervnom sastavu na dužnosti u Vojsci, bez svoje krivice, zadobio bolest koja je u uzročnoj vezi sa vršenjem vojne službe ili dužnosti u vezi s tom službom, zbog čega je nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 60%.

Mirnodopski vojni invalid je i državljanin Republike Srbije koji je, kao vojnik i lice iz rezervnog sastava iz stava 1. ovog člana, zadobio bolest koja je u uzročnoj vezi sa vršenjem vojne službe ili dužnosti u vezi s tom službom u stranoj zemlji na osnovu međunarodnih obaveza koje je Republika Srbija preuzela u okviru preporuka ili odluka Ujedinjenih nacija, pa je zbog toga nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 50%.

Mirnodopski vojni invalid je i državljanin Republike Srbije kod koga je pod okolnostima i uslovima iz st. 1. ili 2. ovog člana, usled pogoršanja bolesti koja je postojala pre stupanja u Vojsku, nastupilo oštećenje organizma najmanje za 60%, odnosno 50%.

Član 14.

Mirnodopski vojni invalid je i državljanin Republike Srbije kod koga je nastupilo oštećenje organizma najmanje za 20% usled rane, povrede ili ozlede koju je zadobio bez svoje krivice za veme obuke za učešće u odbrani u organizacijama koje odredi nadležni organ ako je obuku planirao, organizovao i kontrolisao organ Vojske i ako se obuka izvodi po pozivu nadležnog organa, kao i za vreme gađanja vatrenim oružjem i drugih oblika vojne obuke koji po svojoj prirodi mogu izazvati povećanu opasnost za oštećenje organizma, a koji su predviđeni programom obavezne obuke.

Član 15.

Licu na profesionalnoj vojnoj službi, pripadniku Ministarstva unutrašnjih poslova i Bezbednosno-informativne agencije ne može se priznati svojstvo mirnodopskog vojnog invalida po odredbama ovog Zakona.

Član 16.

Mirnodopski vojni invalid koji stekne prava po ovom zakonu po osnovu bolesti i koristi ih najmanje pet godina, pa se posle tog vremena stanje poboljša i procenat invaliditeta smanji ispod procenta određenog u članu 13. ovog zakona, zadržava svojstvo mirnodopskog vojnog invalida i koristi prava prema smanjenom procentu invaliditeta, pod uslovom da utvrđeno oštećenje organizma nije manje od 20%.

Član 17.

Mirnodopski vojni invalid koji naknadno ispuni uslove za sticanje svojstva ratnog vojnog invalida stiče svojstvo ratnog vojnog invalida, a invaliditet mu se utvrđuje prema ukupnom oštećenju organizma po oba osnova.

Član 18.

Nehat se ne smatra krivicom u smislu odredaba čl. 12. - 14. ovog zakona.

Član 19.

Vršenjem služenja vojnog roka, vršenjem vojne službe ili dužnosti u vezi sa tom službom i drugim oblicima osposobljavanja građana za učešćem u odbrani kao i ko se smatra učenikom odnosno studentom vojnoškolske ustanove, slušaocem škole za rezervne oficire, licem u rezervnom sastavu, odnosno licem na profesionalnoj vojnoj službi, utvrđuje se po propisima kojima se uređuje odbrana zemlje i vršenje službe u vojsci.

Član 20.

Danom ispunjenja uslova za ostvarivanje prava po osnovu bolesti zadobijene pod okolnostima iz člana 14. ovog zakona smatra se dan otpuštanja iz Vojske.

Pod otpuštanjem iz Vojske, u smislu ovog zakona, podrazumeva se prekidanje obaveze služenja vojnog roka, otpuštanje vojnika iz Vojske po odsluženju vojnog roka ili zbog nesposobnosti za vojnu službu, kao i otpuštanje sa školovanja iz vojnoškolske ustanove.

Civilni invalid rata i civilna žrtva rata

Član 21.

Civilni invalid rata je civilno lice, državljanin Republike Srbije, kod koga je nastupilo oštećenje organizma najmanje za 50% usled rane, povrede ili ozlede, i to:

1) zadobijene zlostavljanjem ili lišenjem slobode od strane neprijatelja za vreme rata, u toku izvođenja ratnih operacija, od zaostalog ratnog materijala ili neprijateljskih diverzantskih i terorističkih akcija, na teritoriji Republike Srbije, ukoliko je i u vreme nastanka oštećenja organizma imao državljanstvo Republike Srbije ili prebivalište na teritoriji Republike Srbije.

2) koju je zadobio kao žrtva terorističkog napada u inostranstvu na diplomatsko ili konzularno predstavništvo Republike Srbije.

Član 22.

Civilna žrtva rata je državljanin Republike Srbije koji je kao civilno lice izgubio život pod okolnostima iz člana 21. ovog zakona.

Porodica palog borca

Član 23.

Porodica palog borca je porodica lica koje je poginulo, umrlo ili nestalo pod okolnostima iz čl. 5. i 8. ovog zakona ili je umrlo od posledica rane, povrede, ozlede ili bolesti zadobijene pod tim okolnostima u roku od godinu dana od dana prestanka učešća u ratu, odnosno oružanoj akciji.

Porodica palog borca je i porodica lica koje je svojstvo ratnog vojnog invalida ostvarilo po osnovu rane, povrede, ozlede ili bolesti zadobijene pod okolnostima iz čl. 5. i 8. ovog zakona, a umrlo je od posledica tih oštećenja organizma u roku od godinu dana od dana prestanka učešća u ratu, odnosno oružanoj akciji.

Članovi porodice palog borca jesu:

- 1) supružnik;
- 2) deca rođena u braku ili van braka i usvojena deca, kao i pastorčad koju je pali borac izdržavao;
- 3) roditelji, kao i očuh, maćeha i usvojitelji koji su palog borca izdržavali ili koje je pali borac izdržavao;
- 4) deda i baba palog borca koji su palog borca izdržavali ili koje je pali borac izdržavao, pod uslovom da to pravo nije ostvario niko od lica navedenih u stavu 3. tačka 1. do 3. ovog člana.

Porodica umrlog borca

Član 24.

Članovi porodice umrlog borca jesu:

- 1) supružnik;
- 2) deca rođena u braku ili van braka i usvojena deca, kao i pastorčad koju je umrli borac izdržavao;
- 3) roditelji, kao i očuh, maćeha i usvojitelji koji su umrlog borca izdržavali ili koje je umrli borac izdržavao, pod uslovom da to pravo nisu ostvarila lica iz tačke 1. i 2. ovog člana.

Porodica vojnog invalida i lica koje je poginulo ili umrlo u Vojsci

Član 25.

Članovi porodice vojnog invalida i lica koje je poginulo ili umrlo u Vojsci ili umrlo u roku od godinu dana od dana otpuštanja iz Vojske, od posledica rane, povrede, ozlede ili bolesti zadobijene pod okolnostima iz čl. 12. - 14. ovog zakona, jesu:

- 1) supružnik;
- 2) deca rođena u braku ili van braka i usvojena deca, kao i pastorčad koju je vojni invalid izdržavao;
- 3) roditelji, kao i očuh, maćeha ili usvojitelji koji su vojnog invalida izdržavali ili koje je vojni invalid izdržavao, pod uslovom da to pravo nisu ostvarila lica iz tačke 1. i 2. ovog člana.

Porodica civilnog invalida rata i civilne žrtve rata

Član 26.

Članom porodice civilnog invalida rata smatra se član porodice umrlog civilnog invalida rata, ukoliko je sa njim živio u zajedničkom domaćinstvu najmanje godinu dana pre njegove smrti.

Članom porodice civilne žrtve rata smatra se član porodice lica iz člana 22. ovog zakona, ukoliko je sa njim živio u zajedničkom domaćinstvu najmanje godinu dana pre njegove smrti.

Članovi porodice, u smislu st. 1. i 2. ovo člana jesu:

- 1) supružnik;
- 2) deca rođena u braku ili van braka i usvojena deca, kao i pastorčad koju je civilni invalid rata, odnosno civilna žrtva rata, izdržavao;
- 3) roditelji.

Uža porodica

Član 27.

Članovi uže porodice, u smislu ovog zakona, jesu:

- 1) supružnik;
- 2) deca rođena u braku ili van braka, usvojena deca i pastorčad.

Izdržavanje

Član 28.

Postojanje izdržavanja kao uslova za ostvarivanje prava u smislu čl. 23. -26. ovog zakona utvrđuje se po propisima kojima se uređuju porodični odnosi.

Pored opštih uslova iz stava 1. ovog člana, za postojanje izdržavanja kada su u pitanju očuh, maćeha i pastorčad, neophodno je da je izdržavanje trajalo najmanje godinu dana pre smrti lica po osnovu koga se pravo ostvaruje.

Glava III
PRAVA I USLOVI ZA OSTVARIVANJE PRAVA

Prava

Član 29.

Prava borca jesu:

- 1) mesečno novčano primanje;
- 2) dodatak za negu;
- 3) smeštaj u ustanove socijalne zaštite;
- 4) rešavanje stambenih potreba;
- 5) naknada troškova putovanja;
- 6) besplatna i povlašćena vožnja;
- 7) pomoć porodici u slučaju smrti.

Član 30.

Prava vojnog invalida jesu:

- 1) lična invalidnina;
- 2) dodatak za negu;
- 3) ortopedski dodatak;
- 4) zdravstvena zaštita i druga prava u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite;
- 5) medicinsko-tehnička pomagala;
- 6) banjsko i klimatsko lečenje;
- 7) profesionalna rehabilitacija i novčana pomoć za vreme profesionalne rehabilitacije;
- 8) invalidski dodatak;
- 9) mesečno novčano primanje;
- 10) naknada troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite;
- 11) rešavanje stambenih potreba;
- 12) novčana naknada za nabavku putničkog motornog vozila;
- 13) naknada troškova putovanja;
- 14) besplatna i povlašćena vožnja;
- 15) pomoć porodici u slučaju smrti.

Član 31.

Prava člana porodice palog borca jesu:

- 1) porodična invalidnina;
- 2) zdravstvena zaštita i druga prava u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite;
- 3) mesečno novčano primanje;
- 4) dodatak za negu;

- 5) naknada troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite;
- 6) rešavanje stambenih potreba;
- 7) naknada troškova putovanja;
- 8) besplatna i povlašćena vožnja;
- 9) pomoć u slučaju smrti.

Član 32.

Prava člana porodice umrlog borca jesu:

- 1) mesečno novčano primanje;
- 2) dodatak za negu;
- 3) naknada troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite;
- 4) rešavanje stambenih potreba;
- 5) naknada troškova putovanja;
- 6) pomoć u slučaju smrti.

Član 33.

Prava člana porodice umrlog vojnog invalida jesu:

- 1) porodična invalidnina;
- 2) zdravstvena zaštita i druga prava u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite;
- 3) mesečno novčano primanje;
- 4) dodatak za negu;
- 5) naknada troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite;
- 6) rešavanje stambenih potreba;
- 7) naknada troškova putovanja;
- 8) besplatna i povlašćena vožnja;
- 9) pomoć u slučaju smrti.

Član 34.

Prava civilnog invalida rata jesu:

- 1) lična invalidnina;
- 2) dodatak za negu;
- 3) ortopedski dodatak;
- 4) zdravstvena zaštita i druga prava u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite;
- 5) mesečno novčano primanje;
- 6) naknada troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite;
- 7) rešavanje stambenih potreba;
- 8) naknada troškova putovanja;
- 9) besplatna i povlašćena vožnja.

Član 35.

Prava člana porodice civilne žrtve rata i umrlog civilnog invalida rata jesu:

- 1) mesečno novčano primanje;
- 2) dodatak za negu;
- 3) naknada troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite;
- 4) rešavanje stambenih potreba;
- 5) naknada troškova putovanja;
- 6) pomoć u slučaju smrti.

Član 36.

Opština, grad, grad Beograd, odnosno autonomna pokrajina, može svojim propisima utvrđivati druga prava u oblasti boračko-invalidske zaštite, veći obim prava od obima prava utvrđenih ovim zakonom i povoljnije uslove za njihovo ostvarivanje, ako u svom budžetu obezbedi sredstva za te namene.

Legitimacija

Član 37.

Borac, ratni vojni invalid, odnosno mirnodopski vojni invalid, roditelji, supruga i deca palog borca imaju pravo na legitimaciju, koja predstavlja javnu ispravu kojom se dokazuje da je imao legitimaciju priznato svojstvo borca, ratnog vojnog invalida, odnosno korisnika porodične invalidnine priznate kao roditeljima palog borca.

Član 38.

Pravo na legitimaciju borca ima borac kome je to svojstvo priznato konačnim rešenjem nadležnog organa po ovom zakonu, kao i borac kome je učešće u ratu, konačnim rešenjem nadležnog organa u Republici Srbiji, priznato u poseban penzijski staž po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju. Izuzetno, pravo na legitimaciju borca ima i borac Narodnooslobodilačkog rata kome je vreme provedeno u tom ratu priznato u poseban penzijski staž rešenjem nadležnog organa druge republike Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, ukoliko je on korisnik nekog od prava po ovom zakonu.

Pravo na legitimaciju ratnog vojnog invalida, odnosno legitimaciju mirnodopskog vojnog invalida ima vojni invalid kome je to svojstvo priznato konačnim rešenjem nadležnog organa u Republici Srbiji.

Član 39.

Legitimacija iz člana 38. ovog zakona oduzima se licu kome rešenjem nadležnog organa prestane svojstvo borca, ratnog vojnog invalida, mirnodopskog vojnog invalida, odnosno prava na porodičnu invalidninu priznatu kao roditelju, suprugi i deci palog borca.

Član 40.

Pravo na legitimaciju roditelja palog borca ima roditelj kome je konačnim rešenjem nadležnog organa u Republici Srbiji priznato pravo na porodičnu invalidninu po detetu poginulom pod okolnostima iz člana 5. ovog zakona.

Član 41.

Ministar nadležan za poslove boračko-invalidske zaštite (u daljem tekstu: Ministar) propisuje izled i način dodeljivanja legitimacije iz člana 40. ovog zakona.

Opšti uslovi za ostvarivanje prava

Član 42.

Vojni invalidi i civilni invalidi rata, radi ostvarivanja prava po ovom zakonu, razvrstavaju se u grupe invaliditeta prema stepenu oštećenja organizma izraženom u procentu.

Procenat invaliditeta određuje se trajno ili privremeno, srazmerno oštećenju organizma koje je nastalo kao posledica rane, povrede, ozlede ili bolesti zadobijene pod okolnostima utvrđenim ovim zakonom.

Procenat invaliditeta koji se određuje privremeno utvrđuje se ako postoje izgledi da će se oštećenje organizma u znatnoj meri poboljšati primenom bilo kog medicinskog sredstva (operativne intervencije, fizikalne terapije i rehabilitacije, medikamentozno lečenje i dr.). Za određivanje procenta invaliditeta uzimaju se u obzir i oštećenja organizma nastala usled upotrebe standardnih lekova, operacija i drugih terapijskih poduhvata radi lečenja od rana, povreda, ozlede i bolesti zadobijenih pod okolnostima predviđenim ovim zakonom i nošenja medicinsko-tehničkih pomagala, gubitak ili teško oštećenje parnog organa ako je drugi parni organ izgubljen ili teško oštećen usled posledica rane, povrede, ozlede ili bolesti zadobijene pod okolnostima utvrđenim ovim zakonom, okolnosti pod kojima je kod maloletnika i ratnih zarobljenika nastupilo oštećenje organizma usled psihosomatskih oštećenja i poremećaja, kao i pol invalida.

Član 43.

Prema procentu invaliditeta vojni invalidi razvrstavaju se u deset grupa vojnog invaliditeta (od I do X), i to:

I grupa – invalidi sa 100% invaliditeta kojima je za redovan život potrebna nega i pomoć;

II grupa – invalidi sa 100% invaliditeta;

III grupa – invalidi sa 90% invaliditeta;

IV grupa – invalidi sa 80% invaliditeta;

V grupa – invalidi sa 70% invaliditeta;

VI grupa – invalidi sa 60% invaliditeta;

VII grupa – invalidi sa 50% invaliditeta;

VIII grupa – invalidi sa 40% invaliditeta;

IX grupa – invalidi sa 30% invaliditeta;

X grupa – invalidi sa 20% invaliditeta.

Prema procentu invaliditeta civilni invalidi rata razvrstavaju se u sedam grupa invaliditeta (od I do VII), i to:

I grupa – invalidi sa 100% invaliditeta kojima je za redovan život potrebna nega i pomoć;

II grupa – invalidi sa 100% invaliditeta;

III grupa – invalidi sa 90% invaliditeta;

IV grupa – invalidi sa 80% invaliditeta;

V grupa – invalidi sa 70% invaliditeta;

VI grupa – invalidi sa 60% invaliditeta;

VII grupa – invalidi sa 50% invaliditeta.

Član 44.

Ministar propisuje način utvrđivanja procenta invaliditeta prema stepenu oštećenja organizma i kriterijume za utvrđivanje invaliditeta vojnih invalida i civilnih invalida rata.

Član 45.

Svojstvo vojnog invalida i svojstvo civilnog invalida rata na osnovu oštećenja organizma koje je nastalo usled rane, povrede ili ozlede može se utvrditi samo ako je rana, povreda ili ozleđa ostavila vidne tragove.

Vidnim tragovima, u smislu stava 1. ovog člana, smatraju se jasno vidljivi tragovi na površini tela i vidljiva oštećenja unutrašnjih organa utvrđena odgovarajućim dijagnostičkim metodama (kontuzije, blasttraume i dr.).

Član 46.

Pri utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta licima kod kojih je pod okolnostima iz člana 9. i člana 13. stav 3. ovog zakona nastupilo oštećenje organizma usled pogoršanja bolesti, uzima se odgovarajući procenat od celokupnog oštećenja organizma, s obzirom na prirodu bolesti i njen razvitak, trajanje i težinu ratnih napora, odnosno napora pri vršenju vojne službe, kao i druge okolnosti koje su uticale na bolest.

Procenat vojnog invaliditeta utvrđen konačnim rešenjem po odredbi stava 1. ovog člana na osnovu pogoršanja bolesti, koji je određen pri prvom utvrđivanju vojnog invaliditeta, ne može se docnije povećati bez obzira na dalje pogoršanje oštećenja organizma.

Određivanje i usklađivanje iznosa prava

Član 47.

Lična invalidnina, porodična invalidnina, dodatak za negu, ortopedski dodatak, novčane naknade za vreme profesionalne rehabilitacije, invalidski dodatak i mesečna novčana pomoć - određuju se u mesečnim iznosima, dospevaju prvog dana u mesecu, a isplaćuju po isteku meseca.

Osnov za određivanje mesečnih iznosa lične invalidnine, porodične invalidnine, dodatka za negu, ortopedskog dodatka, invalidskog dodatka zaposlenog ratnog vojnog invalida, invalidskog dodatka nezaposlenog ratnog vojnog invalida, jednokratne pomoći u slučaju smrti, naknade troškova sahrane i naknade troškova izgradnje nadgrobnog spomenika, jeste iznos prosečne mesečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji iz prethodnog meseca (u daljem tekstu: osnov).

Osnov za određivanje mesečnih iznosa novčane pomoći za vreme profesionalne rehabilitacije, dokvalifikacije, prekvalifikacije predstavlja minimalna zarada iz prethodnog meseca utvrđena u skladu sa propisima o radu.

Primanja iz stava 2. ovog člana usklađuju se sa kretanjem prosečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji.

Mesečno novčano primanje usklađuje se sa kretanjem prosečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, s tim što će se svakog 01. aprila vršiti korektivno usklađivanje ovog prava u odnosu na kretanje zarada u periodu 01. april prethodne godine – 31. mart tekuće godine.

Usklađen iznos primanja pripada od prvog dana u mesecu u kome je izvršeno usklađivanje.

Osnov iz st. 2. i 3. ovog člana i podaci o kretanju prosečne zarade iz st. 4. i 5. ovog člana utvrđuju se na osnovu podataka organa nadležnog za poslove statistike.

Član 48.

Ministar utvrđuje nominalne iznose prava po ovom zakonu i procenite usklađivanja iz člana 47. ovog zakona.

Posebni uslovi za ostvarivanje prava

1) Lična invalidnina

Član 49.

Lična invalidnina određuje se prema grupi invaliditeta.

Mesečni iznos lične invalidnine određuje se u procentu od osnova i iznosi za:

- 1) I grupu - 188%
- 2) II grupu - 139%
- 3) III grupu - 107%
- 4) IV grupu - 82%
- 5) V grupu - 60%
- 6) VI grupu - 40%
- 7) VII grupu - 31%
- 8) VIII grupu - 22%
- 9) IX grupu - 21%
- 10) X grupu - 19%

Invalidima I grupe koji imaju više oštećenja organizma po osnovu po kome im se priznaje svojstvo vojnog invalida, odnosno svojstvo civilnog invalida rata, koja odgovaraju invaliditetu I grupe, iznos lične invalidnine iz stava 1. ovog člana povećava se za 25%.

Vojni invalid korisnik dodatka za negu i pomoć ima pravo na naknadu iznosa koji je, kao obveznik plaćanja doprinosa iz zarade, platio za lice koje mu pruža negu i pomoć sa kojim je zaključio ugovor o radu.

Naknada iz prethodnog stava ovog člana ne može biti veća od iznosa doprinosa na osnovicu koju čini dodatak za negu i pomoć na koji vojni invalid ima pravo.

2) Porodična invalidnina

Član 50.

Pravo na porodičnu invalidninu mogu ostvariti članovi uže porodice palog borca, članovi uže porodice vojnog invalida od I do VII grupe - posle njegove smrti, i

članovi uže porodice lica koje je poginulo ili umrlo od posledica rane, povrede, ozlede ili bolesti zadobijene pod okolnostima iz člana 12. - 14. ovog zakona, pod sledećim uslovima:

- 1) ukoliko ima državljanstvo Republike Srbije;
- 2) udova – kad navršši 45 godina života ili udovac – kad navršši 55 godina života, kao i pre navršenih 45, odnosno 55 godina života ako su nesposobni za rad;
- 3) deca, usvojenici i pastorčad:
 - do navršene 15 godine života;
 - do završetka školovanja, a najkasnije do navršenih 27 godina života, odnosno deca palog borca do 27 godine života. Ako je školovanje prekinuto zbog služenja vojnog roka ili bolesti, ta lica mogu koristiti pravo na porodičnu invalidninu i za vreme služenja vojnog roka, odnosno trajanja bolesti, i to do navršene 27. godine života, a posle toga – najviše još za onoliko vremena koliko su zbog služenja vojnog roka, odnosno bolesti izgubila od školovanja, ako je školovanje produženo pre navršene 27. godine života;
 - ako su nesposobni za rad – za vreme dok ta nesposobnost traje, pod uslovom da je nesposobnost nastupila pre navršene 15 godine, odnosno 27 godine života (invalidno dete u skladu sa propisima o razvrstavanju dece ometene u razvoju - u daljem tekstu: invalidno dete);
- 4) ako užu porodicu sačinjavaju supružnik sa jednim detetom ili sa više dece, supružnik ima pravo na porodičnu invalidninu kao sauživalac sa njima, bez obzira na uslove iz stava 1. tačka 1) ovog člana, i to dok i jedno od te dece ima pravo na porodičnu invalidninu.

Član 51.

Smatra se da se dete nalazi na školovanju u smislu člana 50. stav 1. tačka 2) ovog zakona ukoliko pohađa osnovnu ili srednju školu, osnovne akademske ili osnovne strukovne studije, odnosno diplomatske akademske studije, specijalističke strukovne i akademske studije, kao i doktorske akademske studije u skladu sa propisima koji uređuju osnovno, srednje i visoko obrazovanje i ukoliko ima status lica na školovanju prema statutu školske ustanove u kojoj se nalazi na školovanju.

Postojanje apsolventskog staža i specijalističkih i doktorskih akademskih studija utvrđuje se na osnovu statuta visokoškolske ustanove.

U toku školovanja jedna godina istog stepena školovanja, uključujući i trajanje specijalističkih i doktorskih akademskih studija, može se upisati najviše dva puta. Detetu koje stekne status apsolventa, prava po ovom zakonu pripadaju najviše do godinu dana od dana sticanja tog statusa.

Nesposobnost za rad u smislu člana 50. ovog zakona odgovara potpunom gubitku radne sposobnosti po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Član 52.

Pravo na porodičnu invalidninu ostvaruju samo članovi porodice koji ispunjavaju propisane uslove i to članovi uže porodice lica po osnovu koga se ostvaruje pravo, s jedne strane i roditelji ili očuh, maćeha ili usvojitelj, odnosno deda i baba, s druge strane.

Ako pravo na porodičnu invalidninu koristi više članova porodice u okviru jedne grupe srodnika navedenih u stavu 1. ovog člana, pravo im pripada kao sauživaocima na ravne delove.

Član 53.

Članovi porodice palog borca iz člana 23. stav 3. tačka 3. ovog zakona i članovi porodice vojnog invalida od I do VII grupe iz člana 23. tačka 3. ovog zakona imaju pravo na porodičnu invalidninu iako su članovi uže porodice ostvarili ovo pravo.

Očuh, maćeha ili usvojitelj iz člana 23. stav 3. tačka 3. i člana 25. tačka 3. ovog zakona ostvaruje pravo na porodičnu invalidninu pre roditelja, ako roditelj nije vršio roditeljsko pravo prema licu od koga izvodi pravo na porodičnu invalidninu.

Član 54.

Deda i baba palog borca imaju pravo na porodičnu invalidninu ako porodičnu invalidninu ne ostvaruju članovi porodice iz člana 23. stav 3. tač. 1, 2, i 3. ovog zakona.

Ako porodicu sačinjavaju deda i baba po ocu i deda i baba po majci, pravo na porodičnu invalidninu imaju deda i baba koji su se starali o podizanju i vaspitanju lica od kojeg izvode pravo, odnosno deda i baba koje je to lice izdržavalo.

Član 55.

Član porodice koji ispunjava uslove za priznanje prava na porodičnu invalidninu po dva ili više lica, ima pravo na porodičnu invalidninu u nesmanjenom iznosu po svakom od tih lica, s tim da pravo na uvećanu porodičnu invalidninu iz člana 62. ovog zakona može ostvariti samo po jednom licu.

Član 56.

Pravo na porodičnu invalidninu, pod uslovima propisanim ovim zakonom, ima i vojni invalid.

Član 57.

Porodična invalidnina priznaje se u sledećim vidovima:

- a) porodična invalidnina po umrlom vojnom invalidu,
- b) porodična invalidnina po palom borcu,
- v) roditeljski dodatak,
- g) uvećana porodična invalidnina,
- d) uvećanje porodične invalidnine za negu umrlog vojnog invalida.

a) Porodična invalidnina po umrlom vojnom invalidu

Član 58.

Porodična invalidnina po umrlom vojnom invalidu od I do VII grupe iznosi 50% od osnova.

b) Porodična invalidnina po palom borcu

Član 59.

Porodična invalidnina za korisnika koji je to pravo ostvario kao član porodice palog borca, kao i vojnika na služenju vojnog roka i lica u rezervnom sastavu poginulog i umrlog od posledice rane, povrede, ozlede ili bolesti zadobijene za vreme vršenja vojnih dužnosti u Vojsci Srbije ili umrlog u roku od godinu dana od nastanka oštećenja organizma, iznosi 115% od osnova.

Član 60.

Ako pravo na porodičnu invalidninu ostvaruje više članove porodice, za svakog sauživaoca iznos porodične invalidnine iz čl. 58. i 59. ovog zakona povećava se za 50%.

v) Roditeljski dodatak

Član 61.

Roditelj palog borca koji nije imao druge dece, kao i roditelj palog borca koji je imao više dece i kome su ostala deca izgubila život kao građanske žrtve rata, pored prava na porodičnu invalidninu u iznosu iz 59. ovog zakona, ima i pravo na roditeljski dodatak u iznosu 54% od osnova.

Ako uslove za priznavanje prava na roditeljski dodatak ispunjavaju oba roditelja kao sauživaoci porodične invalidnine, roditeljski dodatak iz stava 1. ovog člana iznosi 81% od osnova i pripada im na ravne delove.

g) Uvećana porodična invalidnina

Član 62.

Pravo na uvećanu porodičnu invalidninu, pored prava na porodičnu invalidninu iz člana 59. ovog zakona, odnosno i prava na roditeljski dodatak iz člana 61. ovog zakona za roditelje palog borca, imaju:

- 1) roditelj palog borca koji nije imao druge dece,
- 2) supružnik palog borca koji nema dece,
- 3) roditelj, odnosno supružnik palog borca koji ima jedno ili više dece koja su invalidna deca, pod uslovom da je ta nesposobnost nastupila pre 15. godine života deteta, odnosno pre navršenih 27 godina života ako je dete bilo na školovanju i
- 4) dete palog borca.

Uvećana porodična invalidnina iz stava 1. ovog člana iznosi 63% od osnova.

Ako više lica iz stava 1. ovog člana ispunjava uslove za priznavanje prava na porodičnu invalidninu kao sauživaoci, uvećana porodična invalidnina u iznosu iz stava 2. ovog člana pripada svakom od njih.

d) Uvećanje porodične invalidnine za negu umrlog vojnog invalida

Član 63.

Korisniku koji je pravo na porodičnu invalidninu u iznosu iz člana 58. ovog zakona ostvario po osnovu smrti vojnog invalida kome je pripadao dodatak za negu, a koji je vojnom invalidu pružao negu i pomoć, pripada pravo na uvećanje porodične invalidnine za negu umrlog vojnog invalida u iznosu 50% od iznosa dodatka za negu koji je vojni invalid ostvarivao.

Član 64.

Ukoliko pravo na porodičnu invalidninu ostvaruju sauživaoci uvećanje porodične invalidnine iz stava 1. ovog člana ima samo jedan od sauživalaca koji je umrlom vojnom invalidu pretežno pružao negu i pomoć.

3) Dodatak za negu

Član 65.

Pravo na dodatak za negu imaju:

- 1) vojni invalidi i civilni invalidi rata I grupe;
- 2) vojni invalidi i civilni invalidi rata II, III i IV grupe kod kojih postoji bilo koje oštećenje organizma koje je, zajedno sa utvrđenim invaliditetom po osnovu ovog zakona, jednako oštećenju organizma vojnog invalida I grupe;
- 3) korisnici porodične invalidnine po osnovu dva ili više pala borca;
- 4) korisnici mesečnog novčanog primanja.

Član 66.

Lica iz člana 65. ovog zakona, radi ostvarivanja prava na dodatak za negu, razvrstavaju se u četiri stepena, i to:

- 1) u prvi stepen – vojni invalidi i civilni invalidi rata I grupe koji su potpuno nesposobni za obavljanje osnovnih životnih potreba i kojima je neophodna neprekidna nega i pomoć drugog lica;
- 2) u drugi stepen – vojni invalidi i civilni invalidi rata I grupe koji nisu razvrstani u prvi stepen, kao i vojni invalidi i civilni invalidi rata II, III i IV grupe koji su potpuno nesposobni za obavljanje osnovnih životnih potreba i kojima je neophodna neprekidna nega i pomoć drugog lica;
- 3) u treći stepen – vojni invalidi i civilni invalidi rata II, III i IV grupe kod kojih postoji bilo koje oštećenje organizma koje je zajedno sa utvrđenim invaliditetom po osnovu ovog zakona jednako oštećenju organizma invalida I grupe koji su razvrstani u drugi stepen;
- 4) u četvrti stepen – korisnici iz člana 65. tač. 3) i 4) ovog zakona čije je oštećenje organizma jednako oštećenju organizma invalida I grupe ili su potpuno nesposobni za obavljanje osnovnih životnih potreba i kojima je neophodna neprekidna nega i pomoć drugog lica.

Član 67.

Ministar propisuje medicinske indikacije za razvrstavanje korisnika iz člana 65. ovog zakona u stepene dodatka za negu.

Član 68.

Dodatak za negu određuje se u procentu od osnova i iznosi:

- 1) za prvi stepen 180%;
- 2) za drugi stepen 118%;
- 3) za treći stepen 83%;
- 4) za četvrti stepen 36%.

4) Ortopedski dodatak

Član 69.

Pravo na ortopedski dodatak imaju vojni invalidi i civilni invalidi rata I do VI grupe kojima je svojstvo vojnog invalida, odnosno civilnog invalida rata priznato po

osnovu oštećenja organizma koje je prouzrokovalo amputaciju ekstremiteta ili teško oštećenje funkcije ekstremiteta, kao i zbog potpunog gubitka vida na oba oka.

Oštećenja organizma iz stava 1. ovog člana razvrstavaju se u četiri stepena, prema težini, vrsti i uzroku oštećenja.

Član 70.

Ministar propisuje oštećenja organizma na osnovu kojih vojni invalid i civilni invalid rata ima pravo na ortopedski dodatak i razvrstavanje tih oštećenja u stepene.

Član 71.

Ortopedski dodatak određuje se u procentu od osnova i iznosi:

- za prvi stepen 53%;
- za drugi stepen 40%;
- za treći stepen 26%;
- za četvrti stepen 13%.

Ortopedski dodatak iz stava 1. tačka 1. ovog člana povećava se za 25% invalidu kod koga postoje dva ili više oštećenja prvog stepena i iznosi 65% od osnova.

5) Zdravstvena zaštita i druga prava u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite

Član 72.

Vojni invalidi, civilni invalidi rata, kao i članovi njihovih užih porodica, koji ne ispunjavaju uslove za sticanje svojstva osiguranog lica po propisima kojima se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje imaju pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite u sadržini, obimu i standardu propisanim zakonom kojim se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje, iz sredstava budžeta Republike Srbije.

Član 73.

Korisnici porodične invalidnine koji ne ispunjavaju uslove za sticanje svojstva osiguranog lica po propisima kojima se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje imaju pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite u sadržini, obimu i standardu propisanim zakonom kojim se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje, iz sredstava budžeta Republike Srbije.

Član 74.

Vojni invalidi, civilni invalidi rata i korisnici porodične invalidnine iz čl. 72. i 73. ovog zakona ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu na način i po postupku koji je propisan zakonom kojim se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje.

Član 75.

Ako je propisima kojima se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje utvrđena naknada zarade za vreme privremene sprečenosti za rad u visini manjoj od 100% od osnova za naknadu zarade, utvrđenog po propisima kojima se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje, vojni invalid i civilni invalid rata ima pravo na razliku naknade zarade do visine osnova za naknadu, ako je:

- 1) usled bolesti ili povrede privremeno nesposoban za rad, odnosno ako je radi lečenja i medicinskih ispitivanja smešten u stacionarnu ustanovu;
- 2) izolovan kao kliconoša ili zbog pojave zarazne bolesti u njegovoj okolini.

Član 76.

Vojni invalid i civilni invalid rata lično ne učestvuje u troškovima korišćenja zdravstvene zaštite za prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u sadržini, obimu i standardu utvrđenim propisima kojima se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i na korisnike porodične invalidnine po ovom zakonu koji su to pravo ostvarili kao članovi porodice palog borca.

Prava iz st. 1. i 2. ovog člana mogu se ostvariti po ovom zakonu ukoliko se ne mogu ostvariti po drugom osnovu.

Prava iz st. 1. i 2. ovog člana ostvaruju se na osnovu uverenja koje izdaje nadležni organ.

Sredstva za prava iz st. 1. i 2. ovog člana obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

6) Medicinsko-tehnička pomagala

Član 77.

Vojni invalid ima pravo na medicinsko-tehnička pomagala za oštećenje organizma po osnovu koga mu je priznato svojstvo vojnog invalida u sadržini, obimu i standardu utvrđenim propisima kojima se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje, ukoliko to pravo ne može ostvariti po drugom osnovu.

Vojni invalid ostvaruje pravo iz stava 1. ovog člana na način i po postupku propisanim zakonom kojim se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje.

Sredstva za ostvarivanje prava iz stava 1. ovog člana obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

7) Banjsko i klimatsko lečenje

Član 78.

Vojni invalid i korisnik porodične invalidnine po osnovu dva ili više pala borca imaju pravo na banjsko i klimatsko lečenje.

Član 79.

Banjsko i klimatsko lečenje, u smislu ovog zakona, jeste lečenje koje je neophodno kao nastavak lečenja od bolesti koje su indikovane za to lečenje.

Član 80.

Ugovore o banjskom i klimatskom lečenju vojnih invalida sa zdravstvenim i drugim organizacijama u kojima se sprovodi to lečenje zaključuje Ministarstvo.

Ugovorima iz stava 1. ovog člana naročito se utvrđuju obim i kvalitet zdravstvenih i drugih usluga koje te organizacije pružaju korisnicima, cene tih usluga i druga međusobna prava i obaveze.

Ugovori iz stava 1. ovog člana ne mogu se zaključiti pod nepovoljnijim uslovima od uslova pod kojima se ovakav vid zdravstvene zaštite obezbeđuje osiguranicima po propisima u oblasti zdravstva.

Član 81.

Banjsko i klimatsko lečenje sprovodi se po posebnom programu koji donosi Ministar.

Član 82.

Ministar donosi propis o indikacijama i kontraindikacijama za banjsko i klimatsko lečenje vojnih invalida, trajanju tog lečenja, načinu ostvarivanja tog prava i osnovama na kojima se izrađuje program iz stava 4. ovog člana.

8) Profesionalna rehabilitacija, dokvalifikacija, prekfalifikacija i novčana pomoć za vreme profesionalne rehabilitacije, dokvalifikacije, prekfalifikacije

Član 83.

Pravo na profesionalnu rehabilitaciju, dokvalifikaciju, prekfalifikaciju ima:

- a) vojni invalid;
- b) lice iz čl. 12. i 14. ovog zakona kome nije priznato svojstvo vojnog invalida, ako oštećenje njegovog organizma po osnovu obolenja koje predstavlja osnov za ocenu invaliditeta iznosi najmanje 30%.

Pravo iz stava 1. ovog člana priznaje se ukoliko se profesionalna rehabilitacija, dokvalifikacija, prekfalifikacija ne može ostvarivati po drugom osnovu.

Član 84.

Pravo na profesionalnu rehabilitaciju, dokvalifikaciju, prekfalifikaciju sprovodi se na način i pod uslovima koji su predviđeni za obavljanje prekfalifikacije ili dokvalifikacije invalidnih lica po postupku utvrđenom posebnim zakonom.

Član 85.

Lice koje se profesionalno rehabilituje, dokvalifikuje, prekfalifikuje ima pravo pored stvarnih troškova profesionalne rehabilitacije, dokvalifikacije, prekfalifikacije i na novčanu pomoć za vreme profesionalne rehabilitacije, dokvalifikacije, prekfalifikacije u visini 20% od osnova iz člana 47. stav 3. ovog zakona.

Novčana pomoć iz stava 1. ovog člana ne može se ostvariti ukoliko se može ostvariti po drugom osnovu, kao i ukoliko korisnik prava na profesionalnu rehabilitaciju, dokvalifikaciju, prekfalifikaciju ostvaruje pravo na mesečno novčano primanje po ovom zakonu ili novčanu naknadu po osnovu nezaposlenosti po ovom zakonu ili po drugom osnovu.

Korisnicima novčane pomoći za vreme profesionalne rehabilitacije dokvalifikacije, prekfalifikacije pripada naknada troškova prevoza, ako stalno koriste prevozno sredstvo do mesta gde se vrši rehabilitacija dokvalifikacija, prekfalifikacija i ako naknadu troškova prevoza ne mogu ostvariti po drugom osnovu.

9) Invalidski dodatak

a) Invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu

Član 86.

Ratni vojni invalid ima pravo na invalidski dodatak dok je u radnom odnosu sa punim radnim vremenom, ako mu je iznos mesečne zarade manji od iznosa prosečne zarade u Republici Srbiji bez poreza i doprinosa iz prethodnog meseca uvećane za 20%.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, pravo na invalidski dodatak ima i ratni vojni invalid koji prema nalazu i mišljenju nadležne lekarske komisije ima pravo da radi sa skraćenim radnim vremenom.

Lice iz stava 1. ovog člana ima pravo na invalidski dodatak i za vreme privremene nezaposlenosti ako je u vreme prestanka radnog odnosa ostvarivalo pravo na taj dodatak u iznosu koji mu je pripadao u poslednjem mesecu pre prestanka radnog odnosa i to mu pravo traje sve dok prima novčanu naknadu po propisima o zapošljavanju.

Za vreme privremene sprečenosti za rad, lice iz stava 1. ovog člana ima pravo na invalidski dodatak u istom procentu u kome se za slučaj sprečenosti za rad određuje naknada zarade.

Član 87.

Pravo iz člana 86. ovog zakona nema lice koje je osnivač privrednog društva ili koje posle osnivanja pristupi privrednom društvu u svojstvu ortaka, komplementara, komanditora, člana ili akcionara, lice koje je preduzetnik, kao i lice koje obavlja poslove po osnovu ugovora o delu, odnosno obavlja poslove po osnovu drugih ugovora ako za izvršen posao ostvaruje naknadu.

Član 88.

Invalidski dodatak iz člana 86. ovog zakona određuje se u visini razlike između iznosa prosečne zarade u Republici Srbiji bez poreza i doprinosa iz prethodnog meseca uvećane za 20% i iznosa zarade bez poreza i doprinosa koju je korisnik ostvario za rad u punom radnom vremenu u mesecu za koji se priznaje pravo.

Zarada koju je korisnik ostvario u smislu stava 1. ovog člana ne može biti manja od minimalne zarade u Republici Srbiji.

Invalidski dodatak se određuje u akontativnom iznosu za prvi naredni mesec po podnošenju zahteva, a konačno obračunava po isteku svakog meseca, na osnovu zarade koju je korisnik ostvario u tom mesecu.

Ako se pri utvrđivanju invalidskog dodatka u smislu stava 1. ovog člana ustanovi da je na ime akontacije invalidskog dodatka u određenom mesecu isplaćeno više od iznosa konačno utvrđenog invalidskog dodatka, odnosno da je zarada korisnika ostvarena za taj period veća od osnova za određivanje invalidskog dodatka, razlika tih iznosa obustavlja se prilikom isplate invalidskog dodatka u narednom mesecu.

b) Invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida

Član 89.

Ratni vojni invalid od I do H grupe koji nije u radnom odnosu, a sposoban je za rad, ima pravo na invalidski dodatak pod uslovom da:

- je prijavljen organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja;
- ukoliko je bio u radnom odnosu, isti nije prestao njegovom krivicom i nije ostvario otpremninu zbog prestanka radnog odnosa;
- nije korisnik penzije;
- nije obveznik doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje zaposlenih, poljoprivrednika ili po drugom osnovu;
- ne ostvaruje naknadu za vreme nezaposlenosti po drugom osnovu;
- ne obavlja poslove po osnovu ugovora o delu, odnosno da ne obavlja poslove po osnovu drugih ugovora ako za izvršen posao ostvaruje naknadu;
- nije osnivač privrednog društva ili da posle osnivanja nije pristupio privrednom društvu u svojstvu ortaka, komplementara, komandatora, člana ili akcionara, da nije preduzetnik;
- nije korisnik prava na mesečno novčano primanje po ovom zakonu ili drugim propisima.

Član 90.

Invalidski dodatak iz člana 89. ovog zakona određuje se u mesečnom iznosu od 100% za vojne invalide I, II, III i IV grupe, a za vojne invalide V, VI, VII, VIII, IX i X grupe u mesečnom iznosu od 80% od osnova.

Član 91.

Korisnik invalidskog dodatka iz člana 89. ovog zakona kome je to pravo prestalo zbog zaposlenja, a kome prestane radni odnos bez njegove krivice, može ponovo ostvariti to pravo ukoliko nije ostvario pravo na otpremninu i ukoliko ispunjava uslove propisane članom 89. ovog zakona.

b) Invalidski dodatak ratnih vojnih invalida koji su ostvarili penziju odnosno koji su nesposobni za rad

Član 92.

Ratni vojni invalid od I do H grupe koji je koristio pravo na invalidski dodatak po članu 86. ovog zakona, po ostvarivanju prava na penziju po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, ima pravo na invalidski dodatak u iznosu razlike između prosečne penzije u Republici Srbiji iz meseca koji prethodi isplati i ostvarene penzije.

Ratni vojni invalid od I do H grupe koji je koristio pravo na invalidski dodatak po članu 89. ovog zakona, koji postane nesposoban za rad ili ne ispunjava uslove da bude prijavljen organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja zbog godina života, a nije ostvario pravo na penziju, ima pravo na invalidski dodatak u iznosu prosečne zarade u Republici Srbiji iz meseca koji prethodi isplati.

Član 93.

Pravo na invalidski dodatak iz člana 92. ovog zakona može se ostvariti ukoliko od prestanka radnog odnosa do ostvarivanja prava na penziju (za slučaj iz člana 92. stav 1. ovog zakona), odnosno do oglašavanja nesposobnim za rad ili neispunjavanja uslova za evidenciju nezaposlenog lica kod organizacije nadležne za poslove zapošljavanja (za slučaj iz člana 92. stav 2. ovog zakona) nije prošlo više od dva meseca, kao i ukoliko korisnik ispunjava i uslove propisane članom 89. tač. 4. do 8. ovog zakona.

Član 94.

Invalidski dodatak iz člana 92. stav 1. ovog zakona određuje se u akontativnom iznosu za prvi naredni mesec po podnošenju zahteva, a konačno obračunava sa 30. junom i 31. decembrom, nakon usklađivanja iznosa penzija po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju koju je korisnik ostvario u tom periodu.

Član 95.

Ministar propisuje način određivanja visine invalidskog dodatka i vršenja obračuna sredstava isplaćenih na ime invalidskog dodatka, kao i način vođenja evidencije i dostavljanja izveštaja o tim sredstvima.

10) Mesečno novčano primanje

Član 96.

Pravo na mesečno novčano primanje imaju borci, vojni invalidi, civilni invalidi rata, korisnici porodične invalidnine, članovi porodica umrlih boraca, članovi porodica umrlih civilnih invalida rata i članovi porodica civilnih žrtava rata.

Član 97.

Lice iz člana 96. ovog zakona ima pravo na mesečno novčano primanje pod uslovom da je državljanin Republike Srbije, da je materijalno neobezbeđen, da je nesposoban za rad, da ispunjava imovinske uslove utvrđene ovim zakonom i da ne ostvaruje pravo na invalidski dodatak, novčanu pomoć za vreme profesionalne rehabilitacije, stalno mesečno novčano primanje ili izuzetno mesečno novčano primanje po ovom zakonu.

Pored uslova iz stava 1. ovog člana, član porodice umrlog borca može ostvariti pravo na mesečno novčano primanje, ako je u vreme smrti borca sa njim živeo u zajedničkom domaćinstvu i ako je samohran ili ako je u vreme smrti borca sa njim živeo u zajedničkom domaćinstvu a umrli borac je za života koristio pravo na mesečno novčano primanje, po ovom zakonu, odnosno analogno pravo po propisima koji prestaju da važe stupanjem na snagu ovog zakona.

Član 98.

Licu iz člana 96. ovog zakona, koje ima status borca, a državljanin je Republike Srbije, koje ne ispunjava ostale uslove iz člana 97. stav 1. stiče pravo na mesečno novčano primanje u visini od 10% prosečne zarade iz prethodnog meseca, za mesec koji se isplaćuje.

Lica iz stava 1. ovog člana podnose zahtev za ostvarivanje statusa borca a ostvaruju pravo danom donošenja rešenja o statusu borca najkasnije 180 dana od dana donošenja zakona.

Ministar nadležan za poslove boračko – invalidske zaštite imenovaće komisiju i utvrditi kriterijume za ostvarivanje prava iz stava 1. ovog člana u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 99.

Materijalno neobezbeđenim, u smislu člana 97. ovog zakona, smatra se lice koje nije u radnom odnosu, nije osnivač privrednog društva ili posle osnivanja nije pristupilo privrednom društvu u svojstvu ortaka, komplementara, komanditora, člana ili akcionara, nije preduzetnik, i ne ostvaruje naknadu za vreme nezaposlenosti i mesečno novčano primanje po propisima u oblasti socijalne zaštite.

Član 100.

Nesposobnim za rad, u smislu člana 97. stav 1. ovog zakona, smatraju se:

- lica starija od 63 godine života (muškarci), odnosno 58 godina života (žene);
- lica kod kojih postoji potpun gubitak radne sposobnosti u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju;
- deca do navršene 15. godine života i deca na školovanju pod uslovima iz člana 50. stav 1. tačka 2. alineja 3. ovog zakona, kao i invalidno dete;
- udove mlađe od 58 godina života, odnosno udovci mlađi od 63 godine života, koji imaju dete mlađe od 15 godina života ili starije invalidno dete, sa kojim žive u zajedničkom domaćinstvu.

Član 101.

Ocena imovinskih uslova, u smislu člana 97. stav 1. ovog zakona, vrši se prema iznosima novčanih primanja korisnika i članova njegovog domaćinstva iz godine koja prethodi godini u kojoj korisnik ostvaruje pravo na mesečno novčano primanje, odnosno prema prvom mesecu po sticanju novčanog primanja, i važi do 31. marta naredne godine.

Novčana primanja koja utiču na utvrđivanje iznosa mesečnog novčanog primanja jesu: penzija, prihod od poljoprivrede, prihod od pokretne ili nepokretne imovine, prihod od kapitala, mesečna novčana primanja po propisima u oblasti boračko-invalidske zaštite ili zaštite civilnih invalida rata (osim prava na dodatak za negu) koje ostvaruju korisnik ili član njegovog domaćinstva, zarada i ostala novčana primanja iz radnog odnosa, bez poreza i doprinosa, prihod od obavljanja preduzetništva, koje ostvaruju članovi korisnikovog domaćinstva, naknada za vreme nezaposlenosti ili otpremnina ostvarena zbog prestanka radnog odnosa. Korisnicima starijim od 65 godina života mesečna novčana primanja po propisima u oblasti boračko-invalidske zaštite ili zaštite civilnih invalida rata ne utiču na ostvarivanje iznosa mesečnog novčanog primanja.

Primanja iz stava 2. ovog člana utvrđuju se u visini prosečnog mesečnog iznosa.

Ukoliko članu domaćinstva koji je u radnom odnosu za određeni mesec ili period poslodavac nije isplatio zaradu ili je isplatio u manjem iznosu od iznosa minimalne zarade u Republici Srbiji, pri utvrđivanju prava, kao iznos od uticaja na pravo uzima se iznos minimalne zarade.

Ako je supružnik korisnika mesečnog novčanog primanja zaposlen u inostranstvu kod inostranog poslodavca ili tamo samostalno obavlja profesionalnu delatnost, smatra se da mesečni prihod po članu domaćinstva prelazi imovinske cenzuse iz člana 104. stav 4. ovog zakona.

Član 102.

Prihodom od poljoprivrede, u smislu ovog zakona, smatra se katastarski prihod uvećan 11 puta ili stvarni prihod sa zemljišta na kome postoji pravo vlasništva, pravo korišćenja ili pravo plodouživanja.

Prihodom od nepokretne imovine, u smislu ovog zakona, smatraju se prihodi koje vlasnik ostvari izdavanjem u zakup ili podzakup nepokretnosti (zemljište, stambene i poslovne zgrade, delovi tih zgrada, stanovi, poslovne prostorije, garaže i dr.).

Prihodom od pokretne imovine, u smislu ovog zakona, smatraju se prihodi koje vlasnik ostvari davanjem u zakup opreme, transportnih sredstava i druge pokretne imovine.

Prihodom od kapitala, u smislu ovog zakona, smatra se prihod od dividendi, kamate i udela u dobiti.

Prihod u smislu st. 2, 3. i 4. ovog člana jeste iznos koji služi kao osnovica za obračunavanje poreza na dohodak građana.

Član 103.

Članovi korisnikovog domaćinstva čija su primanja od uticaja na ostvarivanje prava i na koje se dele ukupna primanja jesu: supružnik, deca (rođena u braku ili van braka, usvojena i pastorčad), roditelji, očuh, maćeha ili usvojitelj i članovi uže porodice korisnikovog deteta, koji sa korisnikom žive u zajedničkom domaćinstvu.

Domaćinstvom se, u smislu stava 1. ovog člana, smatra zajednica života, stanovanja i trošenja ostvarenih prihoda. Domaćinstvom se smatra i zajednički život lica iz stava 1. ovog člana u istom stanu, odnosno u istoj porodičnoj kući ili na istom poljoprivrednom gazdinstvu.

Član 104.

Osnovica mesečnog novčanog primanja za korisnike čije domaćinstvo nema katastarski prihod jeste 60% od prosečne mesečne zarade u Republici Srbiji iz prethodne godine bez poreza i doprinosa, a za korisnike starije od 80 godina 70% od ove zarade.

Osnovicu mesečnog novčanog primanja za korisnike čije domaćinstvo ima katastarski prihod predstavlja 45% od prosečne zarade iz stava 1. ovog člana, a za korisnike starije od 80 godina 50% od ove zarade.

Osnovica mesečnog novčanog primanja za korisnike čije domaćinstvo poseduje poljoprivredno zemljište sa kojeg se ne može utvrditi katastarski prihod jeste 45% od prosečne zarade iz stava 1. ovog člana, a za korisnike starije od 80 godina 50% od ove zarade.

Imovinski cenzus za korisnike čije domaćinstvo pored katastarskog prihoda ima i druga primanja jeste 45% od prosečne zarade iz stava 1. ovog člana, a za korisnike čije domaćinstvo nema katastarski prihod ili kao jedini prihod ima katastarski prihod koji je manji od 3% od prosečne zarade iz stava 1. ovog člana - 60% od prosečne zarade iz stava 1. ovog člana.

Član 105.

Visina mesečnog novčanog primanja za korisnike čije domaćinstvo nema primanja iznosi 60% od prosečne zarade iz člana 104. stav 1. ovog zakona, a za korisnike starije od 80 godina 70% od ove zarade.

Visina mesečnog novčanog primanja za korisnike čije domaćinstvo ima primanja predstavlja razliku između odgovarajuće osnovice iz člana 104. ovog zakona i prosečnog iznosa primanja po članu domaćinstva.

Ukupna mesečna primanja po članu domaćinstva koja su manja od 3% od prosečne zarade iz člana 104. stav 1. ovog zakona ne uzimaju se u obzir.

Visina mesečnog novčanog primanja koja se korisniku isplaćuje ne može biti manja od 5% od prosečne zarade iz člana 104. stav 1. ovog zakona.

Član 106.

Samohranom licu - korisniku mesečnog novčanog primanja pripada povećanje iznosa mesečnog novčanog primanja u visini od 40% od prosečne zarade iz člana 104. stav 1. ovog zakona.

Samohranim licem, u smislu ovog zakona, smatra se korisnik koji u domaćinstvu nema članove uže porodice (supružnik i deca) i roditelje, sposobne za rad, niti ima članove uže porodice ili roditelje koji ostvaruju primanja iz člana 101. stav 2. ovog zakona.

Član 107.

Ako korisnik ispunjava uslove za ostvarivanje prava na mesečno novčano primanje po više osnova, pripada mu iznos mesečnog novčanog primanja samo po jednom osnovu.

Član 108.

Ako dva ili više sauživaoca porodične invalidnine ispunjavaju uslove za ostvarivanje prava na mesečno novčano primanje, ovo pravo ostvaruju kao sauživaoci mesečnog novčanog primanja.

Supružnik i deca, s jedne strane, odnosno roditelji, s druge strane, pravo na mesečno novčano primanje ostvaruju kao sauživaoci. Korisnicima više invalidnina pripada jedno mesečno novčano primanje.

Ako pravo na mesečno novčano primanje ostvaruju članovi uže porodice umrlog borca, umrlog civilnog invalida rata i civilne žrtve rata, roditelji, očuh, maćeha i usvojitelj ne mogu koristiti pravo na mesečno novčano primanje.

Član 109.

Iznos mesečnog novčanog primanja za sauživaoce utvrđuje se tako što se mesečno novčano primanje iz čl. 105. i 106. ovog zakona, u najpovoljnijem iznosu za jednog od sauživaoca, povećava za 50% za svakog od ostalih sauživalaca, a najviše do četiri korisnika. Ovako utvrđen iznos mesečnog novčanog primanja sauživaocima pripada u jednakim delovima.

Sauživaocima mesečnog novčanog primanja koji ne žive u istom domaćinstvu (razvedeni roditelji, deca rođena u braku i van braka i dr.) pravo na mesečno novčano primanje utvrđuje se na način predviđen u stavu 1. ovog člana i u članu 108. ovog zakona.

Pravo na mesečno novčano primanje ne pripada sauživaocu iz stava 2. ovog člana čija primanja prelaze imovinski cenzus iz člana 90. stav 4. ovog zakona.

11. Naknada troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite

Član 110.

Korisnik mesečnog novčanog primanja po ovom zakonu, koji ostvaruje dodatak za negu ili je samohrani korisnik, koji je zbog nesposobnosti za samostalan život smešten u odgovarajuću ustanovu socijalne zaštite, ima pravo na naknadu troškova smeštaja u tu ustanovu.

Pravo iz stava 1. ovog člana pripadaju korisniku ukoliko ta prava ne može ostvariti po drugom pravnom osnovu.

Član 111.

Naknada iz člana 110. ovog zakona utvrđuje se u iznosu razlike između cene smeštaja i ukupnog iznosa svih primanja koja korisnik ostvaruje po ovom zakonu umanjnih za 25%.

Ukoliko su primanja korisnika iz stava 1. ovog člana, nakon umanjenja za 25%, veća od cene tih troškova, pravo na naknadu troškova u ustanove socijalne zaštite se ne priznaje, već se primanjima korisnika isplaćuju troškovi smeštaja, a korisnik ostvaruje pravo na ostatak tih primanja.

Korisniku koji se zbog nesposobnosti za samostalan život nalazi u stacionarnoj zdravstvenoj ustanovi ili u ustanovi socijalne zaštite, gde su mu plaćeni troškovi smeštaja po drugom pravnom osnovu pripada pravo na razliku između troškova smeštaja i njegovih ukupnih primanja priznatih po ovom zakonu, s tim da iznos razlike ne može biti manji od 25% od tih primanja.

12) Rešavanje stambenih potreba

Član 112.

Osniva se Fond za rešavanje stambenih potreba korisnika boračko-invalidske zaštite, kao i lica koja imaju svojstvo borca utvrđenog u skladu sa članom 6. ovog zakona (u daljem tekstu: Fond).

Fond obezbeđuje sredstva i obavlja druge poslove radi rešavanja stambenih potreba lica iz stava 1. ovog člana, u skladu sa zakonom i statutom Fonda.

Fond ima svojstvo pravnog lica. Sedište Fonda je u Beogradu. Fond počinje sa radom danom upisa u sudski registar, u skladu sa zakonom. Rad Fonda je javan.

Sredstva za osnivanje i početak rada Fonda obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Član 113.

Prihodi Fonda ostvaruju se iz:

- sredstava budžeta Republike Srbije;
- donacija, priloga, poklona i pomoći;
- prihoda od upravljanja slobodnim novčanim sredstvima;
- drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Svako povećanje ili smanjenje imovine Fonda, kao i ukupna vrednost Fonda, upisuje se u nadležni registar.

13) Organi Fonda

Član 114.

Organi Fonda jesu: upravni odbor, nadzorni odbor i direktor.

Članove upravnog i nadzornog odbora imenuje i razrešava Vlada.

Upravni odbor ima sedam članova.

Predsednika upravnog odbora imenuje Vlada iz reda članova, na predlog Ministra.

Nadzorni odbor ima tri člana.

Predsednika nadzornog odbora imenuje Vlada iz reda članova, na predlog Ministra.

Direktora Fonda, na predlog Ministra, a po pribavljenom mišljenju upravnog odbora, imenuje Vlada.

Članovi upravnog i nadzornog odbora, kao i direktor Fonda, imenuju se na period od četiri godine.

Nadležnost organa Fonda uređuje se statutom Fonda.

Član 115.

Fond ima statut i druge opšte akte, u skladu sa zakonom i statutom.

Statut Fonda donosi upravni odbor uz saglasnost Vlade.

Stručne i administrativno-tehničke poslove obavljaju zaposleni u Fondu.

Zaposleni u Fondu imaju prava i obaveze u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad.

Član 116.

Pravo na rešavanje stambenih potreba mogu da ostvare korisnici boračko-invalidske zaštite navedeni u članu 1. ovog zakona ukoliko: imaju državljanstvo Republike Srbije, prebivalište u Republici Srbiji i ukoliko im je svojstvo ratnog vojnog invalida, odnosno svojstvo korisnika porodične invalidnine, svojstvo borca, kao i poseban staž osiguranja po propisima iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, utvrđeno pravnosnažnim rešenjem nadležnog organa u Republici Srbiji.

Pravo na rešavanje stambenih potreba po ovom zakonu nemaju ratni vojni invalidi, korisnici porodične invalidnine i borci iz stava 1. ovog člana koji su aktivni ili penzionisani pripadnici Vojske, aktivni ili penzionisani pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova ili Bezbednosno – informativne agencije, kao ni članovi porodica ovih lica.

Član 117.

Stambene potrebe rešavaju se pod uslovima utvrđenim ovim zakonom:

- 1) davanjem nepokretnosti u zakup na određeno vreme;
- 2) davanjem bespovratne novčane pomoći za poboljšanje uslova stanovanja, kupovinu građevinskog materijala za započetu izgradnju nepokretnosti i kupovinu seoske kuće sa okućnicom.

Postupak za rešavanje stambenih potreba u prvom stepenu vodi i sve odluke donosi upravni odbor Fonda, a u drugom stepenu Vlada, odnosno stalno radno telo Vlade.

Nepokretnosti koje se pribavljaju za rešavanje stambenih potreba iz budžeta Republike Srbije, domaćih ili inostranih donacija u svojini su Republike Srbije.

Nepokretnosti pribavljene iz budžeta Republike Srbije daju se u zakup na određeno vreme, pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Nepokretnosti pribavljene iz domaćih ili inostranih donacija daju se u zakup na određeno vreme, pod uslovima utvrđenim ovim zakonom, vodeći računa o sporazumima sa donatorima.

Ugovor o zakupu na određeno vreme zaključuje se u pismenoj formi između lica kome je na osnovu konačne odluke data nepokretnost u zakup na određeno vreme i Fonda. Ugovor u ime Fonda potpisuje direktor Fonda ili lice koje on ovlasti.

Sredstva dobijena davanjem nepokretnosti u zakup po odredbama ovog zakona uplaćuju se na poseban račun budžeta Republike Srbije, a njima raspolaze Fond, u skladu sa zakonom.

Član 118.

Bliže uslove, kao i način i kriterijume za rešavanje stambenih potreba, osnove i merila za utvrđivanje reda prvenstva, način utvrđivanja visine zakupnine, organe i postupak odlučivanja i druga pitanja od značaja za rešavanje stambenih potreba propisuje Vlada.

14) Nabavka putničkog motornog vozila

Član 119.

Pravo na nabavku putničkog motornog vozila ima vojni invalid kome je svojstvo vojnog invalida I grupe priznato trajno.

Član 120.

Vojni invalid kome je svojstvo vojnog invalida I grupe priznato trajno zbog amputacije ili teških oštećenja donjih i gornjih ekstremiteta izjednačenih sa amputacijom tih ekstremiteta ili zbog gubitka vida na oba oka ima pravo na nabavku putničkog motornog vozilavo na putničko motorno vozilo najmanje radne zapremine.

Član 121.

U zavisnosti od oštećenja organizma korisnika ovog prava, putničko motorno vozilo biće prilagođeno tom korisniku.

Član 122.

Pravo na nabavku putničkog motornog vozila korisniku pripada svakih sedam godina.

Visina sredstava za nabavku putničkog motornog vozila utvrđuje se u visini proizvođačke cene motornog vozila uvećane za iznos poreza na dodatu vrednost, koja iznosi 10 ličnih invalidnina vojnog invalida I kategorije.

Član 123.

Ministar propisuje bliže uslove i način ostvarivanja prava na putničko motorno vozilo, oštećenja organizma po osnovu kojih se pravo može ostvariti i vrstu motornog vozila.

15) Naknada troškova putovanja

Član 124.

Troškove putovanja čine troškovi prevoza u unutrašnjem saobraćaju železnicom ili autobusom i dnevnicama.

Pravo na naknadu troškova putovanja ima:

- lice o čijem pravu nadležni organ odlučuje po službenoj dužnosti, a koje je upućeno u drugo mesto radi pregleda pred lekarskom komisijom, ili je upućeno u zdravstvenu ustanovu radi medicinskog ispitivanja u vezi sa ostvarivanjem prava po ovom zakonu;
- lice koje je podnelo zahtev za priznavanje prava po ovom zakonu, ako mu se konačnim rešenjem prizna pravo;
- pratilac lica iz tač. 1. i 2. ovog člana, ako se odlučuje o pravu na dodatak za negu;
- pratilac deteta do navršene 18. godine života.

Član 125.

Lice sa prebivalištem van teritorije Republike Srbije ima pravo na troškove putovanja samo na relaciji od mesta boravka u zemlji na dan kada je upućen na pregled pred lekarskom komisijom do mesta gde je pregled izvršen.

Član 126.

Troškovi prevoza priznaju se u stvarnim iznosima, a dnevnicama za vreme putovanja i boravka u drugom mestu u visini dnevnice za službena putovanja po propisima o naknadama i drugim primanjima zaposlenih u državnim organima, bez prava na troškove noćenja.

Član 127.

Ministar propisuje način ostvarivanja prava na naknadu troškova putovanja.

16) Besplatna i povlašćena vožnja

Član 128.

Pravo na povlašćenu vožnju uz povlasticu od 75% od redovne cene u unutrašnjem saobraćaju železnicom (prvi razred) ili autobusom, godišnje imaju:

- vojni invalidi – za tri putovanja;
- civilni invalidi rata – za tri putovanja;
- borcu i korisniku porodične invalidnine – za dva putovanja.

Član 129.

Korisnik porodične invalidnine sa prebivalištem na teritoriji Republike Srbije ima pravo na jedno besplatno putovanje godišnje železnicom (prvi razred) ili autobusom, radi obilaska groba palog borca po kome su mu priznata prava po ovom zakonu, ako borac nije sahranjen u mestu prebivališta korisnika porodične invalidnine.

Korisnik porodične invalidnine ima pravo na jedno besplatno putovanje, kada koristi pravo iz stava 1. ovog člana, i za pratioca, ako mu je po nalazu lekarske komisije potreban pratilac za vreme putovanja.

Član 130.

Pod jednim putovanjem, u smislu čl. 128 i 129. ovog zakona, podrazumeva se odlazak iz polaznog mesta u uputno mesto (vožnja u odlasku) i povratak iz uputnog mesta u polazno mesto ili koje drugo mesto (vožnja u povratku).

Član 131.

Vojni invalid i civilni invalid rata od I do IV grupe, kao i korisnik porodične invalidnine po palom borcu, kome je priznato pravo na dodatak za negu ima pravo na besplatno putovanje i za pratioca kad koristi povlašćenu vožnju po ovom zakonu.

Član 132.

Ministar propisuje način ostvarivanja i korišćenja prava na besplatnu i povlašćenu vožnju.

17) Pomoć u slučaju smrti

a) Jednokratna pomoć u slučaju smrti korisnika

Član 133.

U slučaju smrti vojnog invalida, civilnog invalida rata, korisnika porodične invalidnine po palom borcu i korisnika prava na mesečno novčano primanje, član domaćinstva sa kojim je to lice živelo poslednju godinu života, odnosno lice koje se o tom licu staralo u toku poslednje godine njegovog života, ima pravo na jednokratnu pomoć u visini dvostrukog iznosa prosečne mesečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici iz meseca koji prethodi mesecu smrti tog lica.

b) Naknada troškova prevoza umrlog korisnika

Član 134.

Lice koje je snosilo troškove prevoza vojnog invalida, odnosno civilnog invalida rata, kao i korisnika porodične invalidnine roditelja palog borca koji umre van svog prebivališta - na putu za zdravstvenu ustanovu, u toj ustanovi, ili po povratku iz te ustanove, ima pravo na naknadu troškova prevoza na teritoriji Republike Srbije.

Lice koje je snosilo troškove prevoza posmrtnih ostataka palog borca, kao i poginulog odnosno umrlog vojnika na služenju vojnog roka, poginulog odnosno umrlog van mesta sahrane, ima pravo na naknadu tih troškova.

Pravo na naknadu troškova iz st. 1. i 2. ovog člana nema lice koje je te troškove ostvarilo po drugom pravnom osnovu.

v) Naknada troškova ekshumacije palog borca.

Član 135.

Lice koje je snosilo troškove identifikacije i ekshumacije, kao i prevoz posmrtnih ostataka do mesta sahrane palog borca, ima pravo na naknadu tih troškova - ukoliko nisu ostvareni po drugom pravnom osnovu.

g) Naknada troškova sahrane

Član 136.

Lice koje je snosilo troškove sahrane palog borca i vojnika poginulog odnosno umrlog za vreme odsluženja vojnog roka, ima pravo na naknadu troškova sahrane u dvostrukom iznosu od osnova.

Naknada troškova sahrane lica iz stava 1. ovog člana ostvarena po drugom pravnom osnovu ne utiče na ostvarivanje ovog prava.

Član 137.

Lica iz člana 136. stav 1. ovog zakona sahranjuju se uz vojne počasti, ukoliko porodica odmah nakon smrti, a najkasnije 24 časa pre sahrane obavesti nadležnu jedinicu Vojske koja obezbeđuje odgovarajuće vojne počasti.

d) Naknada troškova za izgradnju nadgrobnog spomenika

Član 138.

Porodica palog borca i porodica vojnika poginulog ili umrlog na odsluženju redovnog vojnog roka ima pravo na naknadu troškova izgradnje nadgrobnog spomenika palom borcu, odnosno vojniku u visini prosečnog iznosa troškova sahrane prema podatku javnog komunalnog pogrebnog preduzeća po mestu njegove sahrane, ukoliko to pravo ne može da ostvari po drugom osnovu.

Porodica palog borca, odnosno vojnika poginulog ili umrlog na odsluženju redovnog vojnog roka koja je ovakvu naknadu ostvarila po drugom osnovu u visini manjoj od iznosa iz stava 1. ovog člana ima pravo na razliku tih iznosa.

Član 139.

Pravo na naknadu iz člana 138. stav 1. i 2. ovog člana nema porodica nestalog borca.

Pravo na naknadu iz člana 138. stav 1. i 2. ovog člana ima član porodice iz stava 1. ovog člana koji je snosio troškove sahrane palog borca, odnosno poginulog ili umrlog vojnika.

Član 140.

Ministar propisuje visinu troškova iz čl. 134. i 135. ovog zakona, kao i način ostvarivanja prava propisanih odredbama čl. 134. do 138. ovog zakona.

Glava IV

OSTVARIVANJE PRAVA

1. Zahtev

Član 141.

Prava po ovom zakonu ostvaruju se po podnetom zahtevu.

Svojstva borca po ovom zakonu utvrđuje se po podnetom zahtevu.

Legitimacija za besplatnu i povlašćenu vožnju, legitimacija borca, legitimacija ratnog vojnog invalida, legitimacija mirnodopskog vojnog invalida i legitimacija roditelja palog borca izdaje se po podnetom zahtevu.

Član 142.

Zahtev za priznavanje svojstva borca iz člana 5. ovog zakona za lice koje nije u životu, može podneti samo član njegove uže porodice iz člana 27. stav 1. ovog zakona koji ispunjava uslove propisane ovim zakonom za ostvarivanje prava na mesečno novčano primanje, o čemu se rešava kao o prethodnom pitanju.

Član 143.

Zahtev za priznavanje prava po ovom zakonu po osnovu oštećenja organizma nastalog zbog rane, povrede ili ozlede podnosioca zahteva, odnosno pogibije ili smrti člana porodice, može se podneti bez roka ograničenja.

Zahtev za priznavanje prava po ovom zakonu po osnovu oštećenja organizma nastalog zbog bolesti može se podneti u propisanom roku.

Član 144.

Zahtev za priznavanje svojstva ratnog vojnog invalida po osnovu oštećenja organizma nastalog usled bolesti zadobijene pod okolnostima iz čl. 5. i 8. ovog zakona podnet po isteku pet godina od prestanka tih okolnosti neće se uzimati u postupak.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, zahtev za priznavanje svojstva ratnog vojnog invalida po osnovu oštećenja organizma nastalog usled bolesti zadobijene pod okolnostima iz člana 5. tačka 4. ovog zakona uzeće se u postupak ako je podnet do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 145.

Zahtev za priznavanje svojstva mirnodopskog vojnog invalida po osnovu oštećenja organizma nastalog usled bolesti zadobijene pod okolnostima iz člana 13. ovog zakona podnet po isteku pet godina od dana otpuštanja iz Vojske - neće se uzimati u postupak.

Član 146.

Izuzetno od čl. 144. i 145. ovog zakona, zahtev za priznavanje svojstva vojnog invalida po osnovu oštećenja organizma koje je posledica radioaktivnog zračenja zadobijenog pod okolnostima iz čl. 5, 8. i 13. ovog zakona, može se podneti i po isteku roka od pet godina.

Član 147.

Rok iz člana 144. stav 1. i člana 145. ovog zakona primeniće se i u slučajevima ponovljenih zahteva ako su prethodni zahtevi za priznavanje svojstva vojnog invalida podneti u roku od pet godina ali su negativno rešeni zbog neispunjavanja uslova propisanih zakonom za sticanje tog svojstva zbog nedovoljnog procenta vojnog invaliditeta.

Član 148.

Zahtev za priznavanje prava na porodičnu invalidninu po osnovu lica koje je umrlo od bolesti zadobijene pod okolnostima iz čl. 5, 8. i 13. ovog zakona podnet po isteku pet godina od dana prestanka tih okolnosti neće se uzimati u postupak.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, zahtev za priznavanje prava na porodičnu invalidninu po osnovu lica koje je umrlo od bolesti zadobijene pod okolnostima iz člana 5. tačka 4. ovog zakona uzeće se u postupak ako je podnet do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 149.

Zahtevi državljana Republike Srbije za priznavanje prava u oblasti zaštite civilnih invalida rata po osnovu rane, povrede ili ozlede zadobijene van teritorije Republike Srbije, kao i zahtevi članova porodice lica poginulih pod ovim okolnostima, neće se uzimati u postupak, osim za lica iz člana 21. tačka 2. ovog zakona.

2. Početak ostvarivanja prava

Član 150.

Pravo na ličnu invalidninu, porodičnu invalidninu, dodatak za negu, ortopedski dodatak, invalidski dodatak nezaposlenog ratnog invalida, invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je radno nesposoban a nije ostvario penziju, mesečno novčano primanje i naknada troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite, pripadaju od prvog dana narednog meseca po podnetom zahtevu.

Pravo na invalidski dodatak zaposlenog ratnog vojnog invalida i pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je ostvario penziju pripadaju posle prvog dana narednog meseca po podnošenju zahteva samo za mesece u kojima postoji razlika između osnova za priznavanje prava i ostvarene penzije.

Pravo na zdravstvenu zaštitu, medicinsko-tehnička pomagala, banjsko i klimatsko lečenje, profesionalnu rehabilitaciju, dokfalicijaciju, prekalicijaciju novčane naknade za vreme profesionalne rehabilitacije, dokfalicijacije, prekalicijacije, putničko motorno vozilo i pomoć u slučaju smrti pripadaju od dana kada je rešenje kojim je pravo priznato postalo konačno.

Pravo na naknadu troškova putovanja pripadaju od dana overe obračuna na nalogu za odobreno putovanje.

Pravo na besplatnu i povlašćenu vožnju pripada od 01. januara naredne godine po podnošenju zahteva, a ostvaruje se na osnovu legitimacije za besplatnu i povlašćenu vožnju.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, ako je zahtev za priznavanje prava na dodatak za negu, ortopedski dodatak, invalidski dodatak i mesečno novčano primanje koja se ostvaruju po osnovu priznatog prava na ličnu invalidninu, odnosno porodičnu invalidninu, podnet pre priznavanja prava na ličnu invalidninu, odnosno porodičnu invalidninu, ta prava pripadaju od dana kada je konačnim rešenjem priznato svojstvo vojnog invalida ili svojstvo civilnog invalida, odnosno pravo na porodičnu invalidninu. Zahtev za priznavanje drugih prava, u ovom slučaju, će se odbiti.

Član 151.

Izuzetno od člana 150 stav 6. ovog zakona, ako je zahtev za priznavanje prava na mesečno novčano primanje koje se utvrđuje po osnovu priznatog svojstva borca, odnosno utvrđenog posebnog penzijskog staža za vreme provedeno u ratu ili u oružanim akcijama, podnet pre priznatog svojstva borca, odnosno utvrđenog posebnog penzijskog staža, prava pripadaju od prvog dana narednog meseca od dana donošenja konačnog rešenja kojim je priznato svojstvo borca, odnosno utvrđen poseban penzijski staž.

O pravu na mesečno novčano primanje po osnovu člana 5. stav 4. ovog zakona odlučuje Komisija koju obrazuje Vlada Republike Srbije.

Komisija se sastoji od sedam članova, od kojih tri delegira Republički odbor Saveza boraca narodnooslobodilačkog rata Srbije, a četiri člana bira Narodna skupština Republike Srbije.

3. Korišćenje prava

Član 152.

Prava po ovom zakonu jesu lična prava i ne mogu se prenositi na druga lica, osim u slučaju iz člana 111. ovog zakona.

Član 153.

Novčana primanja prava po ovom zakonu koja se utvrđuju u mesečnim iznosima pripadaju do isteka meseca u kome prestaju uslovi za njihovo dalje ostvarivanje.

Član 154.

Novčana primanja i prava po ovom zakonu koja se utvrđuju u mesečnim iznosima, dospevaju prvog dana u mesecu, a isplaćuju se po isteku meseca za koji se vrši isplata.

Član 155.

Prava iz člana 47. stav 1. ovog zakona, osim prava na dodatak za negu, mogu biti predmet izvršenja ili obezbeđenja u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast izvršenja i obezbeđenja.

Član 156.

Novčana primanja i prava po ovom zakonu koja se priznaju u mesečnim iznosima mogu se isplaćivati korisnicima dok imaju jedino prebivalište, ili jedino mesto boravka na teritoriji Republike Srbije i tri meseca po napuštanju teritorije Republike Srbije. Ponovna isplata ovih prava može se uspostaviti od prvog dana narednog meseca po prijavi jedinog boravka u Republici Srbiji.

Ostala prava po ovom zakonu mogu se isplaćivati odnosno ostvarivati samo ako korisnik ima jedino prebivalište odnosno mesto boravka na teritoriji Republike Srbije.

Korisnicima koji borave van teritorije Republike Srbije više od tri meseca, isplata mesečnih novčanih primanja prava obustavlja se rešenjem.

Mesečna novčana primanja prava koja su obustavljena dok su korisnici boravili van teritorije Republike Srbije ne mogu se naknadno isplatiti.

Izuzetno od stava 1. ovog člana pravo na ličnu invalidninu, dodatak za negu, ortopedski dodatak i pravo na porodičnu invalidninu može se isplaćivati bez prekida vojnom invalidu, odnosno korisniku porodične invalidnine koji ima prebivalište ili mesto boravka u inostranstvu duže od tri meseca ukoliko redovno dostavlja dokaze iz čl. 186. i 187. stav 1. ovog zakona. Isplata se može vršiti prema izboru korisnika - preko računa koji korisnik otvori u zemlji ili inostranstvu. Izuzetno od ovoga, ratnom vojnom invalidu kome je to svojstvo priznato primenom člana 10. ovog zakona isplata lične invalidnine može se vršiti i ako nema državljanstvo Republike Srbije.

Vojni invalid, odnosno civilni invalid rata kome, nakon ostvarivanja svojstva vojnog invalida, odnosno civilnog invalida rata, prestane državljanstvo Republike Srbije, zadržava prava iz stava 5. ovog člana u skladu sa ostalim uslovima propisanim ovim zakonom.

Korisniku porodične invalidnine i prava na mesečno novčano primanje kome, nakon ostvarivanja ovih prava, prestane državljanstvo Republike Srbije, prestaju prava priznata po ovom zakonu, danom prestanka državljanstva Republike Srbije.

Član 157.

U slučaju smrti korisnika, priznata prava obračunavaju se zaključno sa zadnjim danom u mesecu u kojem je korisnik umro.

Iznosi priznatih prava koji nisu isplaćeni zbog smrti korisnika isplatiće se oglašenim naslednicima, osim ukoliko se radi o neisplaćenim pravima iz zadnja dva meseca pre smrti koja pripadaju licu koje ima pravo na jednokratnu pomoć u slučaju smrti tog korisnika po ovom zakonu.

4. Promene od uticaja na ostvarivanje prava

Član 158.

Prava po ovom zakonu mogu se koristiti dok postoje uslovi za korišćenje tih prava propisanih ovim zakonom, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Član 159.

Korisnik prava propisanih ovim zakonom dužan je da nadležnom organu prijavi promene koje utiču na korišćenje i prestanak tih prava u roku od 15 dana od dana nastanka promene.

Promene koje utiču na gubitak ili smanjenje prava po ovom zakonu (promene u prihodima, sastavu domaćinstva, školovanju i dr.) proizvode pravno dejstvo od prvog dana narednog meseca posle nastanka promene, a promene koje utiču na povećanje prava proizvode pravno dejstvo od prvog dana narednog meseca posle podnošenja zahteva.

Otuđenje nepokretne imovine i prestanak prava plodouživanja, u smislu ovog zakona, nastaje danom upisa promene u javnu knjigu o evidenciji nepokretnosti i pravima na njima.

5. Smetnje za ostvarivanje i korišćenje prava

Član 160.

Prava utvrđena ovim zakonom ne mogu steći:

- 1) lica koja su prebegla neprijatelju, ili su pobegla iz vojske ili sa vojne dužnosti, ili su sarađivala sa neprijateljem;
- 2) lica koja su se sama ranila ili povredila radi izbegavanja vojne dužnosti;
- 3) lica osuđena za krivična dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Republike Srbije i krivična dela protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, pravnosnažnom sudskom presudom nadležnog suda u Republici Srbiji.

Prava propisana ovim zakonom nemaju članovi porodice lica iz stava 1. ovog člana.

Član 161.

Pravnosnažna sudska presuda kojom su lica iz člana 5. tačka 4. ovog zakona i članovi njihovih porodica osuđeni zbog učešća u borbama protiv partizanskih odreda, Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, odnosno Jugoslovenske armije, predstavlja smetnju u smislu ovog člana, osim ukoliko je ovakva presuda stavljena van snage u postupku sprovedenom po propisima o rehabilitaciji ovih lica.

Član 162.

Prava po ovom zakonu gubi korisnik koji je osuđen pravnosnažnom sudskom presudom zbog dela predviđenih u članu 160. stav 1. ovog zakona.

Prava po ovom zakonu gubi i član porodice lica iz stava 1. ovog člana.

Član 163.

Pravo na porodičnu invalidninu i pravo na mesečno novčano primanje supružnika poginulog ili umrlog borca, civilne žrtve rata, odnosno umrlog civilnog invalida rata, i ostala prava po ovom zakonu, ne može ostvariti, a ako ih je ostvario ona trajno prestaju supružniku sklapanjem novog braka, rođenjem vanbračnog deteta ili zasnivanjem vanbračne zajednice utvrđene rešenjem nadležnog organa socijalne zaštite, osim ako su ta prava ostvarena po osnovu nesposobnosti za rad nastale pre navršenih godina života prema kojima se po ovom zakonu lice smatra nesposobnim za rad.

Prava iz stava 1. ovog člana ne može ostvariti, a ako ih je ostvario ona prestaju supružniku koji se ne stara o deci sa kojom bi trebao da koristi pravo. Ako nastavi da se stara o deci za vreme dok deca koriste prava - može nastaviti da koristi priznata prava.

Prava iz stava 1. ovog člana ne može ostvariti, a ako ih je ostvario ona prestaju roditelju koji je pravnosnažnom sudskom odlukom potpuno lišen roditeljskog prava ili je lišen prava na čuvanje i podizanje, odnosno vaspitavanje deteta po osnovu koga su mu priznata prava.

Član 164.

Ako vojni invalid, odnosno civilni invalid rata, za isto oštećenje organizma, ima pravo na novčanu naknadu za telesno oštećenje po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, može koristiti to pravo ili pravo na ličnu invalidninu po ovom zakonu.

Član 165.

Korisnik prava na dodatak za negu po ovom zakonu koji istovremeno ispunjava uslove za sticanje prava na dodatak za pomoć i negu, odnosno novčanu naknadu na ime nege po drugom zakonu može koristiti to pravo po drugom zakonu ili pravo na dodatak za negu po ovom zakonu.

Član 166.

Korisniku mesečnog novčanog primanja koji se duže od šest meseci nalazi na izdržavanju kazne zatvora ne pripada pravo na mesečno novčano primanje, kao ni druga prava izvedena iz tog prava, dok se nalazi na izdržavanju kazne, osim ako izdržava članove uže porodice u kom slučaju mu pripada 50% od iznosa mesečnog novčanog primanja.

6) Prestanak prava

Član 167.

Pravo na porodičnu invalidninu i ostala prava po ovom zakonu prestaju licu iz člana 50. stav 1. tačka 2. ovog zakona danom zasnivanja radnog odnosa, osnivanja privrednog društva, pristupanja privrednom društvu u svojstvu ortaka, komplementara, komanditora, člana ili akcionara, osnivanja druge organizacije, odnosno danom upisa preduzetnika u registar.

Korisniku porodične invalidnine koji je pravo na porodičnu invalidninu ostvario po osnovu nesposobnosti za rad prestaju prava po ovom zakonu danom zasnivanja radnog odnosa, osnivanja privrednog društva, pristupanja privrednom društvu u svojstvu ortaka, komplementara, komanditora, člana ili akcionara, osnivanja druge organizacije, odnosno danom upisa preduzetnika u registar, osim supružniku koji ispunjava uslove u pogledu godina života za ostvarivanje prava na porodičnu invalidninu.

Pravo na invalidski dodatak iz člana 89. ovog zakona prestaje danom zasnivanja radnog odnosa, ostvarivanja penzije, osnivanja privrednog društva, pristupanja privrednom društvu u svojstvu ortaka, komplementara, komanditora, člana ili akcionara, osnivanja druge organizacije, danom upisa preduzetnika u registar, danom nastupanja obaveze plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika, danom kada navršši godine života koje su propisima iz oblasti radnih odnosa utvrđene kao gornja granica do koje može ostati u radnom odnosu, kao i u slučaju odbijanja zaposlenja obezbeđenog posredstvom organizacije nadležne za poslove zapošljavanja.

Glava V

POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA

Član 168.

U postupku ostvarivanja prava po ovom zakonu primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 169.

U postupku ostvarivanja prava po ovom zakonu obezbeđuje se dvostepenost u upravnom postupku i upravnom sporu.

Član 170.

U postupku za ostvarivanje prava po ovom zakonu dopuštena je revizija prvostepenih rešenja kojima se priznaju prava.

Protiv rešenja donetog po žalbi, kao i protiv rešenja donetog u vršenju revizije, može se voditi upravni spor.

1. Nadležnost za rešavanje u prvostepenom upravnom postupku

Član 171.

O pravima iz ovog zakona u prvom stepenu rešava opštinska, odnosno gradska uprava (u daljem tekstu: prvostepeni organ).

O pravima iz ovog zakona u drugom stepenu rešava i vrši reviziju rešenja donetih u prvom stepenu ministarstvo nadležno za poslove boračko-invalidske zaštite (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Poslove iz stava 1. ovog člana opštinska, odnosno gradska uprava, obavljaju kao poverene.

Član 172.

Kad zahtev podnese lice sa mestom prebivališta van teritorije Republike Srbije, nadležni prvostepeni organ biće gradska uprava grada Novog Sada (za lica

sa teritorije Republike Hrvatske), opštinska uprava opštine Vršac (za lica sa teritorije Republike Rumunije) i gradska uprava grada Beograda (za lica iz ostalih zemalja).

Izuzetno od stava 1. ovog člana, za korisnike koji imaju prebivalište van teritorije Republike Srbije, a o čijem pravu je odlučivano na teritoriji Republike Srbije, organ koji je odlučivao po ovom zakonu do dana kada je korisnik promenio prebivalište zadržava nadležnost.

Član 173.

Svoјstvo borca iz člana 6. stav 1. ovog zakona, rešenjem donetim po odredbama zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak, utvrđuje organ iz člana 171. st. 1. i 2. ovog zakona.

Član 174.

Skupština opštine, odnosno grada, imenuje komisiju za davanje mišljenja o ostvarivanju prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite pripadnika Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta.

Komisija iz stava 1. ovog člana sastoji se od sedam članova, od kojih tri delegira opštinski odnosno gradski odbor Saveza udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata Srbije, a četiri člana bira opštinska, odnosno gradska skupština.

Opštinske, odnosno gradske komisije iz stava 1. ovog člana, na zahtev organa nadležnih za odlučivanje o pravima u oblasti boračko-invalidske zaštite, daju mišljenje o priznavanju svojstva borca iz člana 5. tačka 4. ovog zakona, kao i priznavanju svojstva ratnog vojnog invalida, odnosno prava na porodičnu invalidninu po osnovu okolnosti iz člana 5. tačka 4. ovog zakona. Mišljenje ovih komisija ne obavezuje nadležni organ u pogledu načina rešavanja upravne stvari.

U slučajevima u kojima se utvrdi nepostojanje izričito propisanih formalnih dokaza za priznavanje svojstva borca iz člana 5. tačka 4. ovog zakona, kao i za priznavanje svojstva ratnog vojnog invalida, odnosno prava na porodičnu invalidninu po osnovu okolnosti iz člana 5. tačka 4. ovog zakona, o zahtevu za priznavanje tih prava se može odlučiti i bez mišljenja komisija iz stava 2. ovog člana.

Konačno rešenje izdaje Komisija u skladu sa članom 151. stav 3.

Član 175.

Invaliditet, dodatak za negu, ortopedski dodatak, pravo na putničko motorno vozilo, nesposobnost za rad kao uslov za ostvarivanje prava po ovom zakonu, činjenica da je bolest, odnosno smrt u uzročnoj vezi sa vršenjem vojne službe, činjenica da je vojnom invalidu medicinsko-tehničko pomagalo priznato po osnovu po kome mu je priznato svojstvo vojnog invalida, kao i potreba za banjским i klimatskim lečenjem, utvrđuju se na osnovu nalaza i mišljenja lekarskih komisija i to:

- 1) lekarske komisije koja daje nalaz i mišljenje organu koji u prvom stepenu rešava o pravima po ovom zakonu (u daljem tekstu: prvostepena lekarska komisija), koju čine tri lekara specijalista;
- 2) lekarske komisije koja daje nalaz i mišljenje organu koji u drugom stepenu rešava o pravima po ovom zakonu (u daljem tekstu: drugostepena lekarska komisija), koju čine pet lekara specijalista;
- 3) lekarske komisije koja daje mišljenje o nastanku verovatnoće promene procenta invaliditeta (u daljem tekstu: posebna lekarska komisija), koju čine tri lekara specijalista;

4) komisije za preispitivanje pravilnosti nalaza i mišljenja lekarskih komisija za pregled lica obuhvaćenih Zakonom o boračko-invalidskoj zaštiti (u daljem tekstu: Komisija veštaka), koju čine pet lekara specijalista i dva diplomirana pravnika.

Članovi lekarskih komisija iz stava 1. ovog člana imaju zamenike – lekare odgovarajuće specijalizacije.

Lekarske komisije iz stava 1. ovog člana imaju sekretara i zamenika sekretara koji se imenuju iz reda zaposlenih u Ministarstvu, opštinskoj odnosno gradskoj upravi, prema sedištu lekarske komisije.

Članove i zamenike lekarskih komisija i sekretare lekarskih komisija imenuje Ministar, koji određuje sedište i područje njihovog rada, kao i visinu naknada za rad članova komisija.

Ministar propisuje način rada lekarskih komisija u postupku za ostvarivanje prava po ovom zakonu.

Član 176.

Ako je medicinska dokumentacija na osnovu koje nadležna lekarska komisija iz člana 175. stav 1. ovog zakona daje nalaz i mišljenje nepotpuna, protivrečna ili se pojavi osnovana sumnja u njenu tačnost, ta komisija može lice na koje se ta dokumentacija odnosi uputiti na dodatno specijalističko ispitivanje.

Ministar određuje ustanove u kojima će se vršiti dodatno specijalističko ispitivanje iz stava 1. ovog člana, kao i način i postupak sprovođenja tog ispitivanja.

Član 177.

Uverenje o oslobađanju od plaćanja troškova korišćenja zdravstvene zaštite, legitimaciju za ostvarivanje prava na besplatnu i povlašćenu vožnju vojnih invalida, civilnih invalida rata i korisnika porodične invalidnine, legitimaciju borca, legitimaciju ratnog vojnog invalida i legitimaciju mirnodopskog vojnog invalida izdaje nadležni organ koji u prvom stepenu rešava o pravima po ovom zakonu.

2. Dokazivanje

Član 178.

Svojstvo borca iz člana 5. ovog zakona, utvrđuje se pismenim dokaznim sredstvima iz vremena učešća u ratu. Ovo svojstvo može se utvrditi i uverenjem nadležnog organa Republike Srbije o dužini učešća u oružanim snagama izdatog na osnovu pismene evidencije o tom učešću.

Svojstvo borca iz člana 5. ovog zakona, kome je konačnim rešenjem nadležnog organa u Republici Srbiji vreme provedeno u ratu, odnosno oružanim akcijama preduzetim u miru, priznato u poseban staž po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, utvrđuje se na osnovu tog rešenja.

Izuzetno od st. 1. i 2. ovog člana, svojstvo borca iz člana 5. tačka 4. ovog zakona može se dokazivati i kvalifikovanim svedocima, ako je zahtev podnet do 30. juna 2009.

Član 179.

Činjenica da je rana, povreda, ozleđa ili bolest zadobijena pod okolnostima iz čl. 5, 8, 12, 132, 14. i 21. ovog zakona utvrđuje se pismenim dokaznim sredstvima iz vremena kada je rana, povreda, ozleđa ili bolest zadobijena.

Član 180.

Pismenim dokaznim sredstvom, u smislu člana 179. ovog zakona, za utvrđivanje činjenice da je rana, povreda ili ozleda zadobijena pod okolnostima iz čl. 5, 8. i 21. ovog zakona smatra se i medicinska dokumentacija o lečenju koja potiče iz perioda dok su trajale te okolnosti, a najdocnije godinu dana od dana prestanka tih okolnosti.

Član 181.

Činjenica da je bolest nastupila pod okolnostima iz čl. 5. i 8. ovog zakona utvrđuje se samo na osnovu medicinske dokumentacije koja potiče iz perioda dok su trajale te okolnosti, a najdocnije do isteka dve godine od dana njihovog prestanka.

Činjenica da je bolest nastupila pod okolnostima iz člana 13. ovog zakona utvrđuje se samo na osnovu medicinske dokumentacije koja potiče iz vremena službe u Vojsci i perioda od 30 dana po otpuštanju iz Vojske.

Izuzetno od st. 1. i 2. ovog člana, da je oštećenje organizma nastalo kao posledica radioaktivnog zračenja zadobijenog pod okolnostima iz čl. 5, 8. i 13. ovog zakona, može se utvrditi i na osnovu medicinske dokumentacije koja potiče po isteku roka od pet godina, ukoliko je potvrđena od strane referentne medicinske ustanove Republike Srbije.

Referentnu ustanovu iz stava 3. ovog člana utvrđuje Ministar.

Član 182.

Činjenica da je lice od koga članovi porodice izvode prava po odredbama ovog zakona poginulo ili umrlo pod okolnostima iz čl. 5, 8. i 21. ovog zakona utvrđuje se samo pismenim dokaznim sredstvima iz vremena kada je to lice poginulo, umrlo ili nestalo.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, činjenica da je lice od koga članovi porodice izvode prava po odredbama ovog zakona poginulo, umrlo ili nestalo pod okolnostima iz člana 5. tačka 4. ovog zakona, kao i u ratnom zarobljeništvu u vezi sa tim okolnostima, dokazuje se svim dokaznim sredstvima u postupku po zahtevu za priznavanje prava na porodičnu invalidninu, podnetom do 30. juna 2009. godine.

Član 183.

Pismenim dokaznim sredstvom, u smislu čl. 178, 179. i 182. ovog zakona, smatra se pismeni dokument koji ukazuje na činjenice o ispunjenosti relevantnih uslova propisanih ovim zakonom, a posebno vojni, policijski i pravosudni dokumenti i medicinska dokumentacija.

Kvalifikovanim svedokom, smatra se borac iz člana 5. tačka 4. ovog zakona, kome je svojstvo borca utvrđeno pismenim dokaznim sredstvom i koji je sa borcem čije se svojstvo utvrđuje bio u istoj jedinici i na istoj teritoriji dejstava Jugoslovenske vojske u otadžbini.

Član 184.

Jedinica ili ustanova Vojske ili drugi organ nadležan za lice koje je pod okolnostima iz člana 8. tač. 1) i 2) i čl. 12. i 14. ovog zakona zadobilo ranu, povredu ili ozledu usled koje je nastupilo oštećenje organizma, odnosno koje pod tim okolnostima pogine ili umre, pokrenuće odmah, po službenoj dužnosti, odnosno na zahtev pravno zainteresovanog lica, postupak radi utvrđivanja uzroka i okolnosti pod kojima je to lice ranjeno, povređeno, ozleđeno, odnosno poginulo ili umrlo.

Postupak iz stava 1. ovog člana za pripadnike Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno Bezbednosno-informativne agencije, kao i za lica iz člana 21. ovog zakona, pokreće nadležni organ.

Po završenom postupku, nadležna vojna jedinica ili vojna ustanova, odnosno nadležni organ, izdaće pravno zainteresovanom licu uverenje o okolnostima pod kojima se slučaj dogodio, radi ostvarivanja prava po ovom zakonu.

Član 185.

Okolnosti iz člana 21. ovog zakona pod kojima je civilno lice zadobilo ranu, povredu ili ozledu, odnosno izgubilo život, utvrđuju se na osnovu zapisnika o izvršenom uviđaju i drugih akata nadležnih organa unutrašnjih poslova odnosno pravosudnih organa.

Član 186.

Korisnici lične invalidnine, porodične invalidnine i mesečnog novčanog primanja dužni su da svakih šest meseci nadležnom prvostepenom organu podnose dokaz o životu, osim ukoliko tu činjenicu organ nije utvrdio na drugi način.

Član 187.

Dokazi o ispunjavanju uslova iz člana 50. stav 1. tačka 2. alineja 2. ovog zakona pribavljaju se svake godine, početkom školske godine. Navedeni dokazi za korisnike koji se školuju u inostranstvu moraju biti nostrifikovani od strane nadležnih organa Republike Srbije i upodobljeni odgovarajućem stepenu školovanja u Republici Srbiji.

Iznos ostvarene zarade iz člana 88. stav 1. ovog zakona, pribavlja se tromesečno, a iznos ostvarene penzije iz člana 92. stav 1. ovog zakona – šestomesečno.

Dokazi o ispunjavanju uslova iz člana 89. tačka 1. ovog zakona pribavljaju se svaka tri meseca, a ostali dokazi iz tog člana svakih godinu dana, računajući od dana donošenja konačnog rešenja kojim je to pravo korisniku priznato.

3. Nadležnost za rešavanje u drugostepenom upravnom postupku

Član 188.

Protiv rešenja donetog u prvom stepenu dozvoljena je žalba.

O žalbi podnetoj shodno stavu 1. ovog člana rešava organ koji u drugom stepenu rešava o pravima po ovom zakonu.

Član 189.

Rešenje kojim se utvrđuje svojstvo borca i priznaje pravo na ličnu invalidninu, porodičnu invalidninu, dodatak za negu, ortopedski dodatak, zdravstvenu zaštitu i druga prava u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite, medicinsko-tehnička pomagala, banjsko i klimatsko lečenje, profesionalnu rehabilitaciju i novčane naknade u vezi sa profesionalnom rehabilitacijom, invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida, naknada troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite i putničko motorno vozilo, doneto u prvom stepenu, podleže reviziji.

Rešenje kojim se utvrđuje pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu, kao i ratnog vojnog invalida koji je ostvario penziju ili je nesposoban za rad, doneto u prvom stepenu, podleže reviziji samo kada se njime

utvrđuje pravo, a ne i kada se vrši tromesečno, odnosno šestomesečno preračunavanje iznosa tog prava.

Rešenje kojim se utvrđuje pravo na mesečno novčano primanje, doneto u prvom stepenu, podleže reviziji, osim u slučaju kada se korisniku koji sa članovima domaćinstva ne ostvaruje prihode koji bi mogli da utiču na pravo vrši redovno godišnje usklađivanje.

Član 190.

Reviziju vrši nadležni organ koji u drugom stepenu rešava o pravima po ovom zakonu, u roku od tri meseca od dana dostavljanja spisa predmeta.

Ako protiv rešenja donetog u prvom stepenu nije izjavljena žalba, organ koji je doneo to rešenje dostaviće ga, zajedno sa spisima predmeta, organu nadležnom za vršenje revizije, u roku od osam dana od dana isteka roka za žalbu.

Organ nadležan za vršenje revizije izvršiće reviziju rešenja donetog u prvom stepenu i kad utvrdi da prvostepeni organ nije u zakonskom roku dostavio rešenje na reviziju.

Ako je protiv rešenja donetog u prvom stepenu izjavljena žalba, o reviziji i žalbi rešava se istim rešenjem.

Revizija i žalba odlažu izvršenje rešenja.

Član 191.

Ako drugostepena lekarska komisija uputi na medicinsko ispitivanje lice na koje se odnosi rešenje koje je u postupku revizije, rok iz člana 190. stav 1. ovog zakona počinje teći od dana kad je ta lekarska komisija dostavila nalaz i mišljenje organu koji vrši reviziju.

Član 192.

U vršenju revizije nadležni organ može dati saglasnost na rešenje, može ga poništiti, izmeniti ili ukinuti i sam drugačije rešiti stvar, ili vratiti predmet prvostepenom organu na ponovni postupak.

Nadležni organ će u postupku revizije poništiti ili ukinuti prvostepeno rešenje i, po pravilu, sam rešiti stvar u korist ili na štetu stranke ako utvrdi da su u prvostepenom postupku nepotpuno ili pogrešno utvrđene činjenice, ili da se u postupku nije vodilo računa o pravilima postupka koja bi bila od uticaja na rešenje stvari, ili da su pogrešno ocenjeni dokazi, ili da je iz utvrđenih činjenica izveden pogrešan zaključak u pogledu činjeničnog stanja, ili da je pogrešno primenjen propis na osnovu koga je rešena stvar.

Prvostepeni organ čije je rešenje u postupku revizije poništeno ili ukinuto i vraćeno na ponovni postupak donosi novo rešenje. Novo rešenje podleže reviziji.

Član 193.

U postupku revizije, nadležni organ dužan je da pribavi mišljenje drugostepene lekarske komisije.

Kad je u pitanju utvrđivanje invaliditeta po osnovu bolesti iz člana 9. i člana 13. stav 3. ovog zakona i utvrđivanje stepena oštećenja organizma na osnovu koga se stiče pravo na dodatak za negu, kao i pravo na putničko motorno vozilo kada se dodeljuje prvi put, drugostepena lekarska komisija daće nalaz i mišljenje po izvršenom pregledu lica.

4. Postupak po promenama od uticaja na pravo i kod privremeno priznatih prava

Član 194.

Nadležni organ, po službenoj dužnosti, pokreće postupak za donošenje novog rešenja ako sazna za promene koje utiču na smanjenje obima ili prestanak prava po ovom zakonu.

Postupak za donošenje novog rešenja zbog promene koja utiče na povećanje obima priznatog prava pokreće se po zahtevu korisnika.

Član 195.

Nadležni organ, po službenoj dužnosti, vrši usklađivanje prava na mesečno novčano primanje prema primanjima korisnika i članova njegovog domaćinstva iz prethodne godine, sa pravnim dejstvom od 1. aprila tekuće godine.

Izuzetno od postupka iz člana 194. stav 2. ovog zakona u postupku sprovedenom shodno stavu 1. ovog člana uzeće se u obzir po službenoj dužnosti i promene koje utiču na povećanje obima priznatog prava.

Član 196.

Nadležni organ, po službenoj dužnosti, pokreće postupak za donošenje novog rešenja o privremeno priznatim pravima po ovom zakonu.

Rešenje kojim se pravo priznaje privremeno ima pravno dejstvo do poslednjeg dana u mesecu u kome ističe privremenost.

Rešenje iz stava 1. ovog člana ima pravno dejstvo od prvog dana narednog meseca po isteku važenja rešenja kojim je pravo privremeno priznato.

Član 197.

Postupak pokrenut po zahtevu za ostvarivanje prava po ovom zakonu obustaviće se ako podnosilac zahteva ne pristupi na pregled ili na drugi način onemogućući da prvostepena ili drugostepena lekarska komisija da nalaz i mišljenje.

Ako korisnik privremeno priznatog prava ne pristupi na pregled, ili na drugi način onemogućući da prvostepena ili drugostepena lekarska komisija da nalaz i mišljenje, smatraće se da je odustao od vođenja postupka po ovom zakonu i postupak će se obustaviti.

U slučajevima u kojima lekarska komisija utvrdi da se invaliditet korisnika može poboljšati hirurškom intervencijom, koju on odbije, invaliditet se ne može utvrditi trajno.

Ako lice iz stava 2. ovog člana podnese ponovni zahtev za ostvarivanje prava po ovom zakonu po istom osnovu, novo rešenje ima pravno dejstvo od prvog dana narednog meseca od dana podnošenja tog zahteva.

Član 198.

Ako kod vojnog invalida, odnosno civilnog invalida rata nastupe promene koje su od uticaja na prava utvrđena konačnim rešenjem, invalid može po isteku dve godine od dana donošenja konačnog rešenja podneti zahtev za utvrđivanje novog procenta invaliditeta u vezi sa nastalom promenom.

Propisom za izvršavanje ovog zakona kojim se uređuje utvrđivanje procenta invaliditeta odrediće se oštećenja organizma po osnovu kojih se može podneti zahtev za utvrđivanje novog procenta invaliditeta i pre isteka roka iz stava 1. ovog člana.

Po zahtevu podnetom u smislu stava 1. ovog člana postupak će se pokrenuti ako invalid učini verovatnim da je nastala promena od uticaja na utvrđeno pravo.

Smatra se da je učinjeno verovatnim da je nastala promena u smislu stava 3. ovog člana ako invalid o tome podnese nalaz lekara specijaliste i ako posebna lekarska komisija, na osnovu tog nalaza i druge medicinske dokumentacije, da mišljenje da ima osnova da se preispita utvrđeni procenat invaliditeta.

Vojni invalid, odnosno civilni invalid rata čiji je zahtev za utvrđivanje novog procenta invaliditeta odbačen, odnosno odbijen može ponovo podneti zahtev za utvrđivanje novog procenta invaliditeta po isteku dve godine od dana donošenja zaključka, odnosno rešenja kojim je zahtev odbačen, odnosno odbijen, a pre isteka tog roka u slučaju oštećenja organizma utvrđenih u skladu sa stavom 2. ovog člana.

Član 199.

Odredba člana 198. ovog zakona primenjuje se i u postupku po zahtevima za utvrđivanje procenta vojnog invaliditeta koje podese lice kome je prestalo svojstvo vojnog invalida zbog neispunjavanja uslova propisanih zakonom za sticanje tog svojstva u pogledu procenta vojnog invaliditeta, bez obzira da li mu je svojstvo vojnog invalida bilo priznato po osnovu rane, povrede, ozlede ili bolesti.

Član 200.

Postupak iz čl. 198. i 199. ovog zakona ne sprovodi se u slučajevima u kojima je svojstvo vojnog invalida, odnosno civilnog invalida rata priznato uz primenu člana 46. ovog zakona.

5. Upravni spor

Član 201.

Protiv rešenja donesenog po žalbi, kao i protiv rešenja donesenog u vršenju revizije može se voditi upravni spor.

Protiv rešenja donetog po žalbi, kao i protiv rešenja donetog u vršenju revizije, kojim je rešenje prvostepenog organa poništeno ili ukinuto i vraćeno na ponovni postupak ne može se voditi upravni spor.

Član 202.

U postupku za ostvarivanje prava po svom zakonu nije dopuštena je žalba na prvostepene odluke donesene u upravnim sporovima.

6. Vanredna pravna sredstva

a) Ponavljanje postupka

Član 203.

Postupak za rešavanje o pravima po ovom zakonu, okončan rešenjem protiv koga nema redovnog pravnog sredstva u upravnom postupku, može se ponoviti i po isteku rokova predviđenih za ponavljanje postupka u zakonu kojim se uređuje opšti upravni postupak.

Ako je predlog za ponavljanje postupka podnet u roku od pet godina od dana dostavljanja rešenja stranci, u postupku ponavljanja primenjuju se propisi koji su važili u vreme donošenja rešenja, a ako je predlog podnet po isteku tog roka, primenjuju se propisi koji važe u vreme podnošenja predloga za ponavljanje postupka.

Prava utvrđena rešenjem donetim u postupku ponovljenom po predlogu stranke pripadaju od prvog dana narednog meseca od dana podnošenja predloga za ponavljanje postupka.

b) Pravo službenog nadzora

Član 204.

Rešenje o pravima po ovom zakonu koje je postalo konačno u upravnom postupku može se ukinuti po pravu službenog nadzora ako je njime očigledno povređen materijalni zakon u korist pojedinca, a na štetu javnog interesa, i po proteku roka predviđenog zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak i bez pristanka stranke.

Član 205.

Ministarstvo po službenoj dužnosti, na zahtev prvostepenog organa, na zahtev nadležnog državnog organa ili pravno zainteresovanog lica može, po pravu službenog nadzora, pokrenuti postupak preispitivanja konačnih rešenja kojima je odlučeno o pravima po ovom zakonu na osnovu nalaza i mišljenja nadležnih lekarskih komisija ako postoji osnovana sumnja u tačnost tih nalaza i mišljenja ili medicinske dokumentacije na osnovu koje su oni doneti, kao i u slučajevima kada su nalazi i mišljenja drugostepenih lekarskih komisije za istovetne situacije bitno različiti.

U slučajevima iz stava 1. ovog člana Ministarstvo pribavlja nalaz i mišljenje Komisije veštaka.

Na osnovu nalaza i mišljenja Komisije veštaka, u slučajevima iz stava 1. ovog člana, odgovarajuću odluku po pravu službenog nadzora donosi Ministarstvo, bez obzira čijim rešenjem je okončan prethodno vođen upravni postupak.

7. Troškovi postupka i troškovi za izvršavanje zakona

Član 206.

U postupku za ostvarivanje prava po ovom zakonu ne plaćaju se takse (administrativne, javno-beležničke i sudske), kao ni druge dažbine utvrđene opštim propisima.

Član 207.

Troškove postupka za ostvarivanje prava po ovom zakonu snosi organ koji vodi postupak.

Troškovi koji proizlaze iz izvršavanja obaveza Republike Srbije za ostvarivanje prava po ovom zakonu obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Troškovi, u smislu stava 2. ovog člana, jesu: troškovi štampanja legitimacija na osnovu kojih se koristi pravo na besplatnu i povlašćenu vožnju po ovom zakonu, legitimacija borca, legitimacija ratnog vojnog invalida, legitimacija mirnodopskog vojnog invalida, legitimacija roditelja palog borca i obrazaca naloga za isplatu mesečnih novčanih primanja po ovom zakonu, sredstva koja se plaćaju na ime troškova platnog prometa i poštanskog, telegrafskog i telefonskog saobraćaja za isplate novčanih primanja po ovom zakonu.

Troškovi, u smislu stava 2. ovog člana, jesu i troškovi medicinskih ispitivanja izvršenih po uputu lekarskih komisija iz člana 175. ovog zakona, kao i novčane naknade za rad lekarskih komisija koje daju nalaze i mišljenja organima koji rešavaju o pravima po ovom zakonu.

Glava VI

JEDINSTVENA EVIDENCIJA PODATAKA I ISPLATA PRAVA

1. Jedinствena evidencija podataka

Član 208.

O korisnicima prava po ovom zakonu vodi se Jedinствena evidencija podataka. Jedinствenu evidenciju podataka vodi Ministarstvo, a neposredan unos podataka u evidenciju vrši nadležni organ koji u prvom stepenu rešava o pravima po ovom zakonu, koji je i odgovoran za tačnost tih podataka. Ministarstvo ne može vršiti izmenu podataka čiji unos je izvršio nadležni prvostepeni organ.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, Ministarstvo vrši unos podataka u evidenciju o nosiocima ordena Narodnog heroja i "Partizanske spomenice 1941. ".

U Jedinствenoj evidenciji podataka vode se podaci o korisnicima, ostvarenim pravima, članovima korisnikovog domaćinstva, prihodima korisnika i članova njegovog domaćinstva, potrebi rešavanja stambenog pitanja, zapošljavanju, školovanju, kao i drugi podaci od uticaja na prava propisana ovim zakonom.

Član 209.

Ministar propisuje sadržaj, obrasce i način vođenja Jedinствene evidencije podataka, kao i način prikupljanja i korišćenja tih podataka.

2. Isplata prava

Član 210.

Rešenja kojima se priznaju prava po ovom zakonu izvršavaju se po službenoj dužnosti.

Isplata novčanih iznosa prava priznatih po ovom zakonu vršiče se na osnovu Jedinствene evidencije podataka.

Isplatu novčanih iznosa prava propisanih ovim zakonom, na osnovu Jedinствene evidencije podataka i naloga za isplatu koji daje organ koji o pravima rešava u prvom stepenu, vrši Ministarstvo.

Član 211.

Ako korisnik prijavi promenu koja utiče na gubitak ili smanjenje novčanog iznosa priznatog prava, ili o takvoj promeni organ sazna na drugi način, isplata će se obustaviti i ponovo uspostaviti na osnovu konačnog rešenja kojim bude odlučeno o pravu po nastaloj promeni.

Isplata novčanih iznosa po osnovu privremeno priznatih prava obustaviće se istekom privremenosti ukoliko o produžetku tog prava nije doneto odgovarajuće rešenje pre isteka privremenosti.

Član 212.

Ministar propisuje način isplate mesečnih i drugih novčanih iznosa primanja po ovom zakonu, način vođenja evidencije o izvršenim isplatama i način podnošenja izveštaja o utrošenim sredstvima.

3. Povraćaj neosnovano ostvarenih primanja

Član 213.

Korisnik prava po ovom zakonu kome je izvršena isplata na koju nije imao pravo dužan je da izvrši povraćaj ostvarenih novčanih iznosa primanja:

- 1) ako je na osnovu netačnih podataka za koje je znao ili je morao znati da su netačni ili na drugi način ostvario neko primanje po ovom zakonu koje mu ne pripada, ili je ostvario primanje u većem obimu nego što mu pripada;
- 2) ako je ostvario novčana primanja na osnovu krivičnog dela ili druge nedozvoljene radnje, odnosno na osnovu lažnog dokaza ili uslužno datog specijalističkog medicinskog nalaza, odnosno uslužno datog nalaza i mišljenja nadležne lekarske komisije, a koje činjenicu su utvrđene aktom nadležnog pravosudnog organa;
- 3) ako je ostvario neko primanje zbog toga što nije prijavio nastale promene koje utiču na gubitak ili smanjenje nekog prava, a znao je ili je morao znati za te promene.
- 4) ako je primao novčane isplate u iznosu većem od onog koji je priznat rešenjem nadležnog organa.

Obaveze povraćaja neosnovano ostvarenih primanja postoji nezavisno od toga da li je rešenje na osnovu koga je priznato pravo, odnosno na osnovu kojeg je isplaćen novčani iznos poništeno, izmenjeno ili ukinuto.

Član 214.

Organ nadležan za rešavanje o pravima po ovom zakonu u prvom stepenu, po službenoj dužnosti prati pojave iz stava 1. ovog člana i ukoliko utvrdi da je bilo neosnovanih isplata, rešenjem utvrđuje iznos neosnovanih primanja i period u kome su ostvareni. Po konačnom rešenju poziva korisnika da primljeni iznos vrati u određenom roku.

Rok povraćaja neosnovanih isplata iz stava 1. ovog člana ne može biti duži od godinu dana, osim za slučajeve iz člana 213. stav 1. tačka 2. ovog zakona za koje rok ne može biti duži od tri godine.

Ako se korisnik ne saglasi da će izvršiti povraćaj nepravilno primljenih iznosa u roku iz stava 2. ovog člana, povraćaj nepravilno primljenih iznosa ostvariće se u sudskom postupku.

4. Zastarelost potraživanja

Član 215.

Novčana primanja po ovom zakonu na koja korisnik ima pravo a koja dospevaju mesečno zastarevaju u roku od tri godine.

Jednokratna novčana primanja po ovom zakonu zastarevaju u roku od godinu dana.

Povraćaj neosnovano ostvarenih primanja iz člana 213. stav 1. ovog zakona može se tražiti za period od:

- 1) pet godina – za slučajeve iz tačke 1. navedenog člana,
- 2) deset godina – za slučajeve iz tačke 2. navedenog člana,
- 3) tri godine – za slučajeve iz tač. 3. i 4. navedenog člana.

Član 216.

Rok zastarelosti potraživanja iz člana 215. ovog zakona počinje teći od prvog dana posle dana kada je u upravnom postupku postalo konačno rešenje kojim je korisniku priznato pravo ako isplata po tom rešenju nije vršena, odnosno od prvog dana posle dana kada korisniku nije izvršena isplata na kraju je imao pravo – ako je isplata po tom rešenju vršena.

Rok zastarelosti potraživanja iz člana 213. stav 1. ovog zakona počinje teći od dana kada je u upravnom postupku postalo konačno rešenje kojim je utvrđeno da priznato pravo, odnosno isplaćivano primanje ne pripada ili pripada u manjem iznosu, odnosno od dana kada je izvršena poslednja nepravilna isplata.

Dospelim potraživanjem smatra se i novčano primanje po ovom zakonu za mesec u kome je korisnik prava umro.

Član 217.

Korisniku kome nisu mogle biti vršene isplate novčanih iznosa priznatih prava zbog okolnosti koje je prouzrokovao korisnik, ne pripadaju ta potraživanja za period za koji isplate nisu izvršene. Isplata ovih primanja može se ponovo uspostaviti od prvog dana narednog meseca od kada, po prestanku delovanja tih okolnosti, korisnik podnese zahtev za isplatu.

Glava VII

KONTROLA NAMENSKOG KORIŠĆENJA SREDSTAVA I NADZOR NAD RADOM ORGANA U VRŠENJU POVERENIH POSLOVA DRŽAVNE UPRAVE

Član 218.

Ministarstvo nadležno za poslove finansija vrši kontrolu namenskog korišćenja sredstava namenjenih za ostvarivanje prava po ovom zakonu, u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim zakonom kojim se uređuje budžetski sistem.

Član 219.

Ministarstvo vrši nadzor nad radom organa u vršenju ovim zakonom poverenih poslova državne uprave, u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna uprava.

Član 220.

Organu kome je povereno izvršavanje ovog zakona Ministarstvo daje obavezne instrukcije za izvršavanje poverenih poslova.

Član 221.

Na zahtev Ministarstva, organ kome je povereno izvršavanje ovog zakona, dužan je da podnosi izveštaje o sprovođenju ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega.

Glava VIII

KAZNENE ODREDBE

Član 222.

Odgovorno lice u nadležnom organu kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 50. 000, 00 dinara do 400.000,00 dinara:

- 1) ako u propisanom roku ne dostavi rešenje organu nadležnom za vršenje revizije (član 190. stav 2);
- 2) ako izvrši rešenje koje podleže reviziji na koje nadležni organ nije dao saglasnost, osim ako ovim zakonom nije drugačije predviđeno (član 158. stav 5.);
- 3) ako u postupku ne pribavi nalaz i mišljenje nadležne lekarske komisije (čl. 175. i 193);
- 4) ako blagovremeno ne pokrene postupak po službenoj dužnosti za donošenje novog rešenja o produženju privremeno priznatih prava (član 196.);
- 5) ako ne sprovede upravne radnje iz člana 213. stav 1. ovog zakona;
- 6) ako ne podnese predlog Republičkom javnom pravobraniocu za pokretanje sudskog postupka iz člana 214. stav 3. ovog zakona;
- 7) ako u propisanim rokovima ne postupi po odredbama čl. 244, 245. i 249. ovog zakona.

Glava IH

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 223.

Prava koja su korisnicima priznata po propisima koji prestaju da važe danom stupanja na snagu ovog zakona, a koja su utvrđena i ovim zakonom, prevešće se na ovaj zakon i dalje koristiti pod uslovima, u obimu i na način utvrđen ovim zakonom.

Član 224.

Prava koja korisnici ostvaruju po propisima autonomnih pokrajina iz oblasti boračko-invalidske zaštite shodno članu 5. Ustavnog zakona o izmenama i dopunama Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 20/93), a koja su utvrđena i ovim zakonom, prevešće se na prava propisana ovim zakonom i dalje koristiti pod uslovima, u obimu i na način utvrđen ovim zakonom.

Član 225.

Borac – državljanin Republike Srbije kome je status borca utvrđen u skladu sa čl. 97. i 98. stav 1. ovog zakona, pravo na mesečno novčano primanje ostvarivaće počev od 1. januara 2014. godine.

Vojni invalid – državljanin Republike Srbije kome je svojstvo vojnog invalida priznato do dana stupanja na snagu ovog zakona, ako osnov za sticanje tog svojstva nije predviđen ovim zakonom, zadržava svojstvo vojnog invalida i koristi prava u obimu i pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Član 226.

Prava po ovom zakonu mogu ostvariti i državljani Republike Srbije sa prebivalištem u Republici Srbiji koji do dana stupanja na snagu ovog zakona nisu ostvarili svojstvo mirnodopskog vojnog invalida a zadobili su ranu, povredu ili ozledu pod okolnostima iz čl. 12. do 14. ovog zakona kao pripadnici JNA, Vojske Jugoslavije ili Vojske Srbije i Crne Gore, ako su i u vreme nastanka oštećenja imali prebivalište u Republici Srbiji.

Član 227.

Korisnik porodične invalidnine državljanin Republike Srbije kome je to pravo priznato do dana stupanja na snagu ovog zakona, ako osnov za sticanje tog prava nije predviđen ovim zakonom, koristi i dalje to pravo i druga prava u obimu i pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Član 228.

Korisnik koji je pravo na mesečno novčano primanje ostvario po osnovu svojstva borca utvrđenog u upravnom postupku po odredbama Zakona o materijalnom obezbeđenju i zdravstvenoj zaštiti učesnika narodnooslobodilačkog i ranijih ratova ("Službeni glasnik SRS", br. 16/79 i 64/82) zadržaće ovaj osnov i za priznavanje prava na mesečno novčano primanje po ovom zakonu.

Rešenje iz stava 1. ovog člana primeniće se i u slučajevima u kojima je svojstvo borca utvrđeno u postupku priznavanja prava po propisima iz oblasti boračko-invalidske zaštite na osnovu rešenja nadležnog organa o priznavanju vremena provedenog u ratu odnosno oružanim akcijama preduzetim za vreme mira u poseban penzijski staž po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Član 229.

Zahtevi za priznavanje svojstva borca iz člana 5. tačka 4. ovog zakona, kao i zahtevi za priznavanje svojstva ratnog vojnog invalida i korisnika porodične invalidnine za slučajeve iz člana 5. tačka 4. ovog zakona, za čije rešavanje je, shodno Uredbi o načinu ostvarivanja prava pripadnika Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta u oblasti boračko-invalidske zaštite («Službeni glasnik RS», broj 51/06), bilo potrebno mišljenje Komisije iz člana 50. stav 3. Zakona o pravima boraca, vojnih invalida i članova njihovih porodica ("Službeni glasnik SRS", broj 54/89 i "Službeni glasnik RS", broj 137/04), neće se rešavati bez mišljenja te komisije.

Član 230.

Zahtevi za dodeljivanje "Ravnogorske spomenice 1941." koji nisu rešeni do dana stupanja na snagu ovog zakona, rešiće se na način i po postupku utvrđenom propisima koji prestaju da važe stupanjem na snagu ovog zakona. O ovim zahtevima rešavaće organi propisani članom 171. ovog zakona, uz obavezno mišljenjekomisije iz člana 50. stav 3. Zakona o pravima boraca, vojnih invalida i članova njihovih porodica ("Službeni glasnik SRS", broj 54/89 i "Službeni glasnik RS", broj 137/04).

Član 231.

Zahtevi za priznavanje prava na izuzetno mesečno novčano primanje i dodatak na ime razlike između ostvarenog primanja i garantovanog iznosa za nosioce "Partizanske spomenice 1941. " propisanih Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o pravima boraca, vojnih invalida i članova njihovih porodica ("Službeni glasnik RS", broj 137/04) i Uredbom o načinu ostvarivanja prava pripadnika Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta u oblasti

borračko-invalidske zaštite ("Službeni glasnik RS", broj 51/06), koji nisu rešeni do dana stupanja na snagu ovog zakona, odbaciće se.

Odluku u smislu stava 1. ovog člana doneće organi propisani članom 171. ovog zakona, a u slučajevima u kojima je za odlučivanje bilo potrebno i mišljenje komisije iz člana 50. stav 3. Zakona o pravima boraca, vojnih invalida i članova njihovih porodica ("Službeni glasnik SRS", broj 54/89 i "Službeni glasnik RS", broj 137/04), odlučivaće se sa mišljenjem te komisije

Član 232.

Pravo na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti koje su ostvarili vojni invalidi V, VI i VII grupe po Uredbi o pravu na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od V do X grupe iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine ("Službeni glasnik RS", broj 42/06), prevešće se na pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida po ovom zakonu.

Član 233.

Pravo na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti koje su ostvarili ratni vojni invalidi VIII, IX i X grupe po Uredbi o pravu na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od V do X grupe iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine ("Službeni glasnik RS", broj 42/06), ostvarivaće se do ponude zaposlenja obezbeđenog posredstvom organizacije nadležne za poslove zapošljavanja - u skladu sa njihovom preostalom radnom sposobnošću i školskom spremom, na način, po postupku i u obimu propisanom ovim zakonom za ratne vojne invalide od I do H grupe.

Član 234.

Nosioci "Partizanske spomenice 1941.", nosioci "Ravnogorske spomenice 1941.", borci Narodnooslobodilačkog rata, borci španskog nacionalnooslobodilačkog i revolucionarnog rata od 1936. do 1939. godine i lica odlikovana Ordenom narodnog heroja, kao i članovi njihovih porodica i članovi porodica lica odlikovanih ordenom Karađorđeve zvezde s mačevima, koji su ostvarili pravo na dodatak uz penziju, pravo na stalno mesečno novčano primanje, dodatak na ime razlike između ostvarenog primanja i garantovanog iznosa za nosioce "Partizanske spomenice 1941.", pravo na godišnje novčano primanje za oporavak, pravo na zdravstvenu zaštitu i novčane naknade u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite i pravo na besplatnu i povlašćenu vožnju po propisima koji prestaju da važe danom stupanja na snagu ovog zakona nastavljaju sa korišćenjem tih prava u obimu i na način utvrđen propisima koji prestaju da važe danom stupanja na snagu ovog zakona, s tim što se za utvrđivanje tih prava primenjuje osnov iz člana 47. stav 2. ovog zakona, a usklađivanje se vrši po odredbama ovog zakona, osim prava na dodatak uz penziju koje će se usklađivati na način utvrđen po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Lice koje je snosilo troškova sahrane nosioca Ordena narodnog heroja i nosioca "Partizanske spomenice 1941." ima pravo na naknadu troškova sahrane u dvostrukom iznosu od osnova.

Naknada troškova sahrane iz stava 2. ovog člana po drugom pravnom osnovu ne utiče na ostvarivanje ovog prava

Lica iz stava 2. ovog člana sahranjuje se uz vojne počasti, ukoliko porodica blagovremeno obavesti nadležnu jedinicu Vojske koja obezbeđuje odgovarajuće vojne počasti.

Legitimaciju za besplatnu i povlašćenu vožnju nosilaca "Partizanske spomenice 1941." "odnosno "Ravnogorske spomenice 1941.", kao i nosilaca Ordena narodnog heroja, izdaje Ministarstvo.

Član 235.

Korisnicima koji na dan stupanja na snagu ovog zakona imaju državljanstvo Republike Srbije i prebivalište na teritoriji Republike Srbije, a kojima je u Republici Srbiji uspostavljena isplata prava u oblasti boračko-invalidske zaštite u jedinstvenom isplatnom sistemu Republike Srbije na osnovu rešenja druge republike bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ili Savezne Republike Jugoslavije, odnosno druge države članice Državne zajednice Srbija i Crna Gora i koji su se zatekli u isplati na dan stupanja na snagu ovog zakona, rešenjem će se izvršiti prevođenje prava čija je isplata vršena na prava utvrđena ovim zakonom.

Rešenjem iz stava 1. ovog člana korisniku će se priznati prava u obimu u kome ih je koristio na dan stupanja na snagu ovog zakona ukoliko nadležni organ ne može pribaviti spise predmeta sa konačnim rešenjem o priznavanju prava, ili ne može pribaviti dokaze na osnovu kojih se može utvrditi osnov za priznavanje prava. Ukoliko se spisi predmeta, odnosno dokazi naknadno pribave, korisnik će moći da ostvari i veći obim prava, kao i druga prava, ukoliko za to ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

Član 236.

Korisnici kojima su, po mestu prebivališta na teritoriji AP Kosovo i Metohija, priznata prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite, odnosno zaštite civilnih invalida rata, a koji se na dan stupanja na snagu ovog zakona nalaze u sistemu isplate boračko-invalidske zaštite Republike Srbije po osnovu uspostavljanja te isplate kao vida humanitarne pomoći izbeglim, odnosno raseljenim licima, zadržaće priznata prava i nakon stupanja na snagu ovog Zakona. Ostalim korisnicima sa teritorije AP Kosovo i Metohija, kojima se na dan stupanja na snagu ovog zakona, ne vrši isplata priznatih prava u sistemu boračko-invalidske zaštite Republike Srbije, prestaju prava koja su im bila priznata danom sa kojim im je izvršena obustava isplate.

Član 237.

Zahtevi za uspostavljanjem isplate u Republici Srbiji na osnovu rešenja nadležnog organa Republike Srbije, koji podnesu korisnici prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite kojima se isplata tih prava nije vršila u Republici Srbiji na dan stupanja na snagu ovog zakona zbog toga što im je ova isplata bila vršena od strane druge republike bivše Socijalističke federativne Republike Jugoslavije ili Savezne Republike Jugoslavije, odnosno druge države članice Državne zajednice Srbije i Crne Gore na osnovu tog rešenja ili rešenja nadležnih organa te republike o prevođenju u sistem boračko-invalidske zaštite te republike, neće se uzimati u postupak, bez obzira na njihovog državljanstvo i prebivalište.

Zahtevi lica koja su rešenjem druge Republike, odnosno druge članice Državne zajednice Srbija i Crna Gora ostvarila prava u oblasti boračko-invalidske zaštite po propisima Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, Savezne Republike Jugoslavije, odnosno Državne zajednice Srbija i Crna Gora, a koji se na dan stupanja na snagu ovog zakona ne nalaze u isplatnom sistemu Republike Srbije, neće se uzimati u postupak, bez obzira na njihovo državljanstvo i prebivalište.

Član 238.

Lica kojima je izvršeno prevođenje prava priznatih u Republici Srpskoj na propise Republike Srbije i uspostavljena isplata prava u Republici Srbiji na osnovu

Protokola o saradnji Saveznog ministarstva za rad, zdravstvo i socijalnu politiku Savezne Republike Jugoslavije i Ministarstva za pitanja boraca, žrtava rata i rada Republike Srpske u oblasti boračko-invalidske zaštite, potpisanog u Banjaluci 26. juna 2000. godine, i Protokola o saradnji Ministarstva za socijalna pitanja Republike Srbije i Ministarstva rada i boračko- invalidske zaštite Republike Srpske, potpisanog u Beogradu 27. novembra 2003. godine, dopunjenog 18. novembra 2005. i 29. septembra 2006. godine, ostvaruju ta prava u obimu i na način utvrđen ovim zakonom.

Stav 1. ovog člana primeniće se i na lica kojima nije uspostavljena isplata prava u Republici Srbiji do dana stupanja na snagu ovog zakona, ali je zahtev podnet pre tog dana pozitivno rešen.

Član 239.

Korisnici kojima su prava priznata kao licima nesposobnim za privređivanje, odnosno nesposobnim za rad, po propisima koji prestaju da važe danom stupanja na snagu ovog zakona, smatraju se nesposobnim za rad i u smislu ovog zakona.

Član 240.

Korisnici kojima je priznato pravo na naknadu troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite i pravo na profesionalnu rehabilitaciju i novčane naknade za vreme profesionalne rehabilitacije, po propisima koji prestaju da važe danom stupanja na snagu ovog zakona, zadržavaju i koriste pravo pod uslovima u obimu i na način utvrđen odredbama ovog zakona.

Član 241.

Do dana stupanja na snagu ovog zakona, lična invalidnina vojnih invalida i civilnih invalida rata i porodična invalidnina isplaćivaće se u iznosima utvrđenim propisima koji prestaju da važe danom stupanja na snagu ovog zakona.

Član 242.

Vojni invalid korisnik dodatka za negu i pomoć kome je po propisu koji prestaje da važi stupanjem na snagu ovog zakona priznato pravo na naknadu iznosa koji je, kao obveznik plaćanja doprinosa iz zarade, platio za lica koje mu pruža negu i pomoć sa kojim je zaključio ugovor o radu, zadržaće ovo pravo po stupanju na snagu ovog zakona, a koristiće ga na način i pod uslovima utvrđenim propisom koji prestaje da važi.

Član 243.

Pravo na izuzetno mesečno novčano primanje, pravo na posebno mesečno novčano primanje i pravo na izuzetnu novčanu naknadu priznata po propisima koji prestaju da važe stupanjem na snagu ovog zakona, nakon stupanja na snagu ovog zakona ostvarivaće se kao izuzetno mesečno novčano primanje. Ova prava priznavaće se u iznosu 50% od osnova ukoliko domaćinstvo korisnika ostvaruje prihode iz člana 93. stav 2. ovog zakona, odnosno u iznosu 70% od osnova ukoliko domaćinstvo ne ostvaruje navedene prihode.

Član 244.

Opštinska, odnosno gradska uprava, po službenoj dužnosti, doneće rešenja o prestanku prava, o isplati prava, o usklađivanju iznosa prava, odnosno prevođenju prava, u skladu sa ovim zakonom, u sledećim rokovima od dana stupanja na snagu ovog zakona:

- 1) u roku od 30 dana - rešenja o prestanku prava koja nisu propisana ovim zakonom;
- 2) u roku od 30 dana - rešenja o prestanku isplate priznatih prava koja se isplaćuju u mesečnim iznosima korisnicima u inostranstvu;
- 3) u roku od dva meseca - rešenja o usklađivanju iznosa prava, odnosno prevođenju prava na ličnu invalidninu, dodatak za negu i pomoć, ortopedski dodatak, porodičnu invalidninu i uvećanu porodičnu invalidninu, profesionalnu rehabilitaciju dokfalicijaciju, prekfalicijaciju i novčane naknade za vreme profesionalne rehabilitacije, dokfalicijacije, prekfalicijacije, mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od VIII do X grupe;
- 4) u roku od tri meseca – rešenja o prevođenju sledećih prava:
 - a) - borački dodatak – na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu;
 - b) – naknadu za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od I do H grupe – na invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida;
 - v) – mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od V do VII grupe - na invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida;
 - g) – naknadu troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite u skladu sa odredbom člana 111. ovog zakona utvrdiće iznos naknade troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite i iznos zadržanog prava;
- 5) u roku od šest meseci - rešenja o prevođenju sledećih prava:
 - a) - dodatka za negu korisnika mesečnog novčanog primanja – na pravo na dodatak za negu IV stepena;
 - b) - povećanje mesečnog novčanog primanja zbog vezanosti za postelju – na pravo na dodatak za negu IV stepena;
 - v) – izuzetnog mesečnog novčanog primanja u skladu sa ovim zakonom.

Rešenja iz stava 1. tač. 1. i 2. ovog člana imaju pravno dejstvo od prvog dana narednog meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, osim za rešenja iz člana 237. ovog zakona.

Prava po rešenju iz stava 1. tač. 3. do 5. ovog člana teku od prvog dana narednog meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rešenja o prevođenju prava na mesečno novčano primanje, novčanu pomoć, porodični dodatak, invalidski dodatak, osnovnu novčanu naknadu po propisima koji prestaju da važe stupanjem na snagu ovog zakona na pravo na mesečno novčano primanje po ovom zakonu, uz utvrđivanje porodičnih i imovinskih uslova za ostvarivanje prava na mesečno novčano primanje po ovom zakonu, doneće se do 15. marta 2012. godine sa pravnim dejstvom od 01. aprila 2012. godine. Tako doneta rešenja podležu reviziji po članu 161. ovog zakona. Do 31. marta 2012. godine navedena prava ostvarivaće se u obimu, na način i po postupku uređenom propisima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rešenja o prevođenju prava iz člana 243. ovog zakona, uz utvrđivanje porodičnih i imovinskih uslova za njihovo dalje ostvarivanje doneće se do dana 15. marta 2012. godine, sa pravnim dejstvom od 01. aprila 2012. godine. Prevođenje ovih prava na ovaj način vršiće se svake godine sa pravnim dejstvom donetog rešenja od 1. aprila godine u kojoj se vrši prevođenje. Za odlučivanje o ovim pravima po nastalim promenama, kao i za njihovo prevođenje biće nadležni organi iz člana 173. ovog zakona. Rešenja doneta u prvom stepenu podležu reviziji.

Član 245.

Licima koja su, izuzetno na drugi način i po drugom osnovu, ostvarila prava po uredbama koje su prestale da važe na osnovu Uredbe o prestanku važenja određenih uredbi u oblasti boračko-invalidske zaštite ("Službeni glasnik RS", broj 35/06), prestaju ta prava danom stupanja na snagu te uredbe.

Korisnicima kojima nije doneto konačno rešenje o prestanku prava iz stava 1. ovog člana, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, nadležna opštinska uprava, gradska uprava, odnosno gradska uprava grada Beograda, po službenoj dužnosti doneće rešenja o prestanku tog prava.

Član 246.

Korisnicima kojima su prava po propisima koji prestaju da važe stupanjem na snagu ovog zakona priznata bez državljanstva Republike Srbije, a za koja je po odredbama ovog zakona to je jedan od uslova za njihovo dalje ostvarivanje, prestaju ta prava ukoliko korisnik nema državljanstvo Republike Srbije.

Član 247.

Isplata prava priznatih po propisima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona, a koja treba prevesti na ovaj zakon, vršiće se kao akontacija do njihovog prevođenja na odredbe ovog zakona.

Član 248.

U postupku prevođenja prava iz člana 244. stav 1. tač. 3. i 5. i st. 4. i 5. ovog zakon ne pribavlja se nov nalaz i mišljenje lekarske komisije.

Član 249.

Rešenja o usklađivanju, odnosno prevođenju prava iz člana 244. stav 1. tač. 3. do 5. i st. 4. i 5. ovog zakona podležu reviziji. Ako protiv ovog rešenja nije izjavljena žalba, nadležni organ koji je doneo to rešenje, izuzetno od roka iz člana 190. stav 2. ovog zakona, dostaviće ga zajedno sa spisima predmeta nadležnom drugostepenom organu u roku koji mu odredi taj organ. U ovim slučajevima revizija i žalba ne odlažu izvršenje rešenja. U postupku revizije, izuzetno od odredbe člana 192. stav 1. ovog zakona, ta rešenja se mogu samo ukinuti i upravna stvar drugačije rešiti.

Član 250.

U roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, opštinska uprava, gradska uprava, odnosno gradska uprava Grada Beograda, po službenoj dužnosti, izvršiće prevođenje rešenja kojima je korisnicima svojstvo ratnog vojnog invalida, odnosno korisnika porodične invalidnine priznato po osnovu okolnosti iz člana 5. tač. 5. do 7. ovog zakona.

U postupku prevođenja iz stava 1. ovog člana izvršiće se preispitivanje uverenja, potvrda, medicinske i druge dokumentacije na osnovu koje je priznato pravo, kao i priznati procenat vojnog invaliditeta. U tom postupku obavezno se pribavlja nov nalaz i mišljenje nadležnih lekarskih komisija.

Rešenjem donetim u postupku prevođenja iz stava 1. ovog člana prethodno doneto rešenje se može poništiti, ukinuti ili izmeniti.

Rešenje o prevođenju prava doneto u skladu sa stavom 1. ovog člana podležu reviziji. Ako protiv ovog rešenja nije izjavljena žalba, nadležni organ koji je doneo to rešenje, izuzetno od roka iz člana 190. stav 2. ovog zakona, dostaviće ga

zajedno sa spisima predmeta nadležnom drugostepenom organu u roku koji mu odredi taj organ. U ovim slučajevima revizija i žalba ne odlažu izvršenje rešenja. U postupku revizije, izuzetno od odredbe člana 192. stav 1. ovog zakona, ta rešenja se mogu samo ukinuti i upravna stvar drugačije rešiti.

Član 251.

U roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona Narodna skupština Republike Srbije doneće zakon kojim će se urediti pravo na "Ravnogorsku spomenicu 1941.", kao i njen izgled i način dodeljivanja.

Član 252.

Propisi za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1. ovog člana primenjivaće se podzakonski akti doneti na osnovu propisa koji prestaju da važe danom stupanja na snagu ovog zakona, ukoliko nisu u suprotnosti sa njim.

Isplata prava propisanih ovim zakonom vršiće se po propisima koji prestaju da važe danom stupanja na snagu ovog zakona, do formiranja Jedinственe matične evidencije – kada će se preći na isplatu u skladu sa članom 210. ovog zakona.

Prava propisana čl. 128, 129. 130. i 131. ovog zakona priznavaće se od prvog dana primene ovog zakona, do kada će se ta prava ostvarivati po propisima koji prestaju da važe stupanjem na snagu ovog zakona.

Korisniku kome je, po propisu koji prestaje da važi stupanjem na snagu ovog zakona, priznato pravo na putničko motorno vozilo, pravo na novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila po članu 129. ovog zakona može se priznati po isteku roka od sedam godina od dana preuzimanja tog vozila.

Prava iz člana 135. ovog zakona pripada u slučajevima pronalaska posmrtnih ostataka palog borca posle stupanja na snagu ovog zakona.

Prava iz čl. 136. i 138. pipadaju korisnicima kojima je pravo na porodičnu invalidninu priznato posle stupanja na snagu ovog zakona.

Član 253.

Skupštine opština, odnosno grada, imenovaće članove opštinskih komisija iz člana 174. stav 2. ovog zakona u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona. Opštinske komisije koje su imenovane po propisima koji prestaju da važe stupanjem na snagu ovog zakona, mogu zadržati mandat i po ovom zakonu.

Član 254.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe:

- 1) Zakon o pravima boraca, vojnih invalida i članova njihovih porodica ("Službeni glasnik SRS", broj 54/89 i "Službeni glasnik RS", broj 137/04);
- 2) Zakon o pravima civilnih invalida rata ("Službeni glasnik RS", broj 52/96);
- 3) Zakon o finansiranju udruženja boraca oslobodilačkih ratova Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 21/90);
- 4) Zakon o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca ("Službeni list SRJ", br. 24/98, 29/98 i 25/00 – SUS i "Službeni glasnik RS", broj 101/05 - dr. zakon);

- 5) odredbe čl. 1a, 2, 3, 5, 6a, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 18a, 19, 20, 22, 23a i 23b Zakona o osnovnim pravima nosilaca "Partizanske spomenice 1941." ("Službeni list SFRJ", br. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);
- 6) odredbe čl. 2a, 3, 4, 6, 7a, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 19a, 20, 21, 23, 24a i 24b Zakona o osnovnim pravima boraca španskog nacionalnooslobodilačkog i revolucionarnog rata od 1936. do 1939. godine ("Službeni list SFRJ", br. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);
- 7) odredbe čl. 2, 3, 5, 6, 8, 10a, 10b, 10v, 10d, 11, 12, 12a, 13, 14, 14a, 15, 17. i 19. Zakona o osnovnim pravima lica odlikovanih Ordenom narodnog heroja ("Službeni list SFRJ", br. 67/72, 21/74, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);
- 8) odredbe čl. 1a, 2, 4, 11. i 11a Zakona o osnovnim pravima lica odlikovanih Ordenom Karađorđeve zvezde s mačevima, Ordenom Belog orla s mačevima i Zlatnom medaljom Obilića ("Službeni list SFRJ", br. 67/72, 22/73, 33/76, 68/81, 75/85, 44/89 i 87/89);
- 9) odredbe čl. 4, 5, 6, 8, 11. i 15. Zakona o boračkom dodatku ("Službeni list SFRJ", br. 67/72, 33/76, 32/81, 68/81, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);
- 10) Uredba o načinu ostvarivanja prava pripadnika Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta u oblasti boračko-invalidske zaštite ("Službeni glasnik RS", broj 51/05);
- 11) Uredba o pravu na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od V do X grupe iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine («Službeni glasnik RS», broj 42/06);
- 12) Odluka o obrazovanju Komisije za odlučivanje o pravu na izuzetno mesečno novčano primanje ("Službeni glasnik RS", broj 81/05).
- 13) Protokol o saradnji Saveznog ministarstva za rad, zdravstvo i socijalnu politiku Savezne Republike Jugoslavije i Ministarstva za pitanja boraca, žrtava rata i rada Republike Srpske u oblasti boračko-invalidske zaštite, potpisanog u Banjaluci 26. juna 2000. godine i Protokol o saradnji Ministarstva za socijalna pitanja Republike Srbije i Ministarstva rada i boračko-invalidske zaštite Republike Srpske, potpisanog u Beogradu 27. novembra 2003. godine, dopunjenog 18. novembra 2005. godine i 29. septembra 2006. godine.

Član 255.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 69. stav 3. Ustava Republike Srbije kojim je utvrđeno da se „invalidima, ratnim veteranima i žrtvama rata pruža posebna zaštita, u skladu sa zakonom“, kao i u članu 99. Ustava kojim je utvrđeno da Narodna skupština donosi zakone i druge akte.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA I CILJEVI KOJI SE ŽELE NJIME POSTIĆI

1. Sadašnju zaštitu boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata, civilnih žrtava rata, kao i članova njihovih porodica uređuju raniji savezni propisi (1), propisi Republike Srbije (2), nekadašnji propisi autonomnih pokrajina Vojvodine i Kosova i Metohije (3), kao i propisi lokalne samouprave (4), i to:

(1) Zakon o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca ("Službeni list SRJ", br. 24/98, 29/98 i 25/00):

Na osnovu člana 127. ovog Zakona, na snazi su pojedine odredbe sledećih propisa:

1.1. - Zakon o osnovnim pravima nosilaca "Partizanske spomenice 1941." ("Službeni list SFRJ", br. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);

1.2. - Zakon o osnovnim pravima boraca španskog nacionalnooslobodilačkog i revolucionarnog rata od 1936. do 1939. godine ("Službeni list SFRJ", br. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);

1.3. - Zakon osnovnim pravima lica odlikovanih Ordenom narodnog heroja ("Službeni list SFRJ", br. 67/72, 21/74, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);

1.4. - Zakon o osnovnim pravima lica odlikovanih ordenom Karađorđeve zvezde s mačevima, ordenom Belog orla s mačevima i Zlatnom medaljom Obilića ("Službeni list SFRJ", br. 67/72, 22/73, 33/76, 68/81, 75/85, 44/89 i 87/89);

1.5. - Zakon o boračkom dodatku ("Službeni list SFRJ", br. 67/72, 33/76, 32/81, 68/81, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);

2. Zakon o pravima boraca, vojnih invalida i članova njihovih porodica ("Službeni glasnik SRS", broj 54/89 i "Službeni glasnik RS", broj 137/04);

2.1. Zakon o pravima civilnih invalida rata ("Službeni glasnik RS", br. 52/96);

2.2. Zakon o finansiranju udruženja boraca oslobodilačkih ratova Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 21/90);

U periodu 1992-1996. godine Vlada Republike Srbije donela je sledeće uredbe kojima se uređuje oblast boračko-invalididske zaštite, koje su i danas na snazi:

2.3. - Uredba o materijalnom obezbeđenju i drugim pravima boraca, ratnih vojnih invalida i civilnih invalida rata iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. ("Službeni glasnik RS", br. 7/92, 20/92, 31/92, 45/93, 75/93, 8/94, 37/94 i 52/96);

2.4. - Uredba o pravima na dopunsku zaštitu vojnih invalida, korisnika porodične invalidnine i civilnih invalida rata ("Službeni glasnik RS", br. 39/92, 45/93, 75/93 i 52/96);

2.5. - Uredba o pravima ratnih vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova porodica palih boraca iz Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine, koji privremeno borave na teritoriji Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", 84/92 i 52/96);

2.6. - Uredba o visini mesečnih novčanih primanja iz oblasti boračko - invalidske zaštite ("Službeni glasnik RS", br. 8/94 i 37/94)

2.7. - Uredba o povećanju primanja korisnika invalidskog dodatka i materijalnog obezbeđenja po propisima iz boračko - invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata ("Službeni glasnik RS", br. 75/93 i 52/96);

2.8 - Uredba o načinu ostvarivanja prava pripadnika Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta u oblasti boračko-invalidske zaštite ("Službeni glasnik RS", br. 51/05).

(3) Ustavnim Zakonom o izmenama i dopunama Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 20/93) propisi autonomnih pokrajina Vojvodine i Kosova i Metohije stavljeni su van snage. Međutim, ovim zakonom propisano je da se prava priznata na osnovu tih propisa ostvaruju do donošenja odgovarajućeg republičkog zakona iz ove oblasti. Propisi autonomnih pokrajina, na osnovu kojih se ostvaruju navedena prava, su:

3.1. - Zakon o pravima boraca i vojnih invalida ("Službeni list SAP Vojvodina", br. 19/85, 31/86, 32/88, 15/89, 1/90, 9/90 i 37/90);

3.2. - Zakon o materijalnom obezbeđenju i zdravstvenoj zaštiti učesnika NOR-a ("Službeni list SAP Kosovo i Metohija", br. 5/79, 5/82, 52/86, 17/87, 41/87, 12/88, 25/89 i 29/89) i

3.3. - Zakon o invalidskom dodatku i drugim pravima vojnih invalida ("Službeni list SAP Kosovo i Metohija", br. 24/79, 5/82, 52/86, 41/87, 12/88 i 29/89).

(1) Zakonom o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca koji je Savezna skupština SRJ donela 12. maja 1998. godine, a koji je u primeni od 1. jula 1998. godine, izvršena je kodifikacija dotadašnjih saveznih propisa iz oblasti boračko-invalidske zaštite i uređena su osnovna prava iz ove oblasti koja su vezana za telesno oštećenje ili su u vezi sa pogibijom člana porodice.

Nakon donošenja Ustavne povelje Državne zajednice Srbije i Crne Gore ova zakonska nadležnost u celini je prenet na republički nivo, a navedeni zakon je nastavio da se primenjuje kao propis Republike Srbije, sve do donošenja odgovarajućeg republičkog zakona. Aktuelni događaji u zemlji nastali posle donošenja ovog zakona (oružane akcije na teritoriji AP Kosovo i Metohija i jugu Srbije, rat u SRJ 1999. godine, veliki priliv izbeglica iz republika bivše SFRJ od kojih su mnogi bili korisnici prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite, donošenje propisa o priznavanju prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite pripadnicima Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta, određeni problemi nastali u vezi rešavanja podnetih zahteva i isplate priznatih prava i dr.) zahtevaju normativno uređenje nastalih problema i prevaziđenih zakonskih rešenja.

(2) Sada važeći propisi Republike Srbije iz ove oblasti uređuju dopunsku zaštitu boraca i korisnika osnovnih prava po navedenom saveznom zakonu, kao i potpunu zaštitu civilnih invalida rata, civilnih žrtava rata i članova njihovih porodica. Ova zaštita, pored ostalog, uslovljena je i porodičnim i materijalnim prilikama domaćinstva korisnika. I ovi propisi su prevaziđeni, s obzirom da je republički zakon donet još 1989. godine, i zahtevaju uređenje ove oblasti prema novonastalim okolnostima.

(3) Na osnovu Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srbije zadržana su prava koja su u ovoj oblasti priznata po propisima AP Vojvodina i AP Kosovo i Metohija, do donošenja odgovarajućeg republičkog zakona. Kako ovaj zakon, u međuvremenu, nije donet priznata prava se i dalje ostvaruju po navedenim pokrajinskim propisima. Ova prava su analogna pravima utvrđenim republičkim propisima, uz postojanje razlika u pogledu naziva prava, kruga korisnika obuhvaćenih zaštitom, obima prava i uslova za njihovo ostvarivanje. Stoga i ovo zahteva potrebu jedinstvenog regulisanja ove zaštite na teritoriji cele Republike.

(4) Dopunskom zaštitom boraca, po propisima organa lokalne samouprave, štite se borci kojima nije obezbeđena zaštita po gore navedenim propisima (ili se već priznatim korisnicima obezbeđuje širi obim prava), u okviru sredstava koje obezbeđuje sama opštinska (odnosno gradska) uprava. Republička regulativa, takođe, neposredno utiče na ovaj nivo zaštite.

Predloženim zakonom po prvi put se, jedinstveno za teritoriju Republike Srbije, uređuje oblast boračko-invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata, vrši se usklađivanje navedenih propisa sa Ustavom Republike Srbije i istovremeno se vrši kodifikacija svih propisa u ovoj oblasti. Naime, Predlogom zakona realizuje se od ranije prisutna ideja da se ukupna zakonodavna materija iz ove oblasti uredi jednim propisom. Razlozi za takav pristup su višestruki, od suštinskih (jer se radi o materiji koja je povezana istim osnovnim opredeljenjima na kojima se zasniva konstituisanje prava određenih kategorija građana), do pravno-tehničkih, jer se u okviru jednog zakona sažimaju svi bitni elementi i kriterijumi za kategorizaciju korisnika prava, vrste prava i način njihovog korišćenja, obezbeđuje bolji pregled materije, stvaraju uslovi za bolju praktičnu primenu zakonskih rešenja i time obezbeđivanje većeg stepena zakonitosti u ovoj oblasti.

Predlog zakona nastoji se da se materija u ovoj oblasti uredi tako što će se kroz konstituisanje prava i zaštite koja se obezbeđuje građanima afirmisati trajna vrednost borbe za odbranu nezavisnosti, suverenosti i ustavnog poretka zemlje - kao vid nacionalnog priznanja i naknade štete. Na toj osnovi, Predlog zakona sadrži rešenja kako za budućnost, tako i u odnosu na događaje u bližoj i daljoj prošlosti vezane za ratna zbivanja i oružane akcije u miru.

Dosadašnja sagledavanja materijalnog i socijalnog položaja ove kategorije korisnika pokazala su da postoje brojni problemi i potreba za pojačanom zaštitom pojedinih od ovih korisnika. Polazeći od opredeljenja da se zadrži iznos osnovice za određivanje primanja i iznosi tih primanja, isti su iskazani procentualno od prosečne neto zarade u Republici (bez poreza i doprinosa) i u iznosima koji se ostvaruju po sada važećim propisima. Međutim, imajući u vidu (nesumnjivo) moguće povećanje broja korisnika prava s jedne strane i neophodnost realizacije ovog zakona u okviru smanjenih finansijskih sredstava od sada angažovanih sredstava s druge strane ovim zakonom nisu propisana pojedina prava koja se u dosadašnjoj praksi nisu ostvarivala ili su se delimično ostvarivala uz velike teškoće ili su (po svojoj prirodi) predmet regulisanja drugih sistemskih propisa. Sem toga, za priznanje pojedinih drugih prava (uslovljenih porodičnim i imovinskim prilikama domaćinstva korisnika) propisani su restriktivniji uslovi. Radi ostvarivanja ovog cilja, Predlogom zakona propisan je i drugačiji način usklađivanja prava, koji će biti nepovoljniji u odnosu na sada postojeći.

Predlog zakona sadrži i znatan broj drugih izmena i novih rešenja za sprovođenje osnovnih materijalno - pravnih odredaba kojima su uređeni uslovi za ostvarivanje prava u ovoj oblasti. Većina tih rešenja odnosi se na preciziranje određenih pojmova, postupka za ostvarivanje prava, dokazna sredstva, uslove za korišćenje prava, nadzor nad izvršavanjem ovog zakona i dr.

III. NAČELA NA KOJIMA SE ZASNIVA PREDLOG ZAKONA

Predlog zakona zasnovan je na sledećim načelnim principima:

- da se prava utvrđena ovim zakonom zasnivaju na principima naknade štete i nacionalnog priznanja;
- da su u pitanju lična prava građana: boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica;
- da se druga prava korisnika iz ove oblasti koja nisu neposredno vezana za nastanak telesnog oštećenja, odnosno pogibiju nekog lica (profesionalna rehabilitacija, prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, prava iz oblasti radnih odnosa i dr.), regulišu odgovarajućim sistemskim propisima i u njima, po potrebi, izraze specifičnosti zaštite ove kategorije građana;
- da obim zaštite članova porodica ne bude veći od zaštite koju bi nosilac prava mogao da ostvari po ovom zakonu.

IV. OBJAŠNJENJE PREDLOŽENIH POJEDINAČNIH REŠENJA I OSNOVNIH PRAVNIH ISTITUTA

Predlog zakona o boračko-invalidskoj zaštiti sastoji se iz devet poglavlja, i to:

- uvodne odredbe;
- korisnici prava;
- prava i uslovi za ostvarivanje prava;
- ostvarivanje prava;
- postupak za ostvarivanje prava;
- jedinstvena evidencija i isplata prava;
- kontrola namenskog korišćenja sredstava i nadzor nad radom organa u vršenju poverenih poslova državne uprave;
- kaznene odredbe;
- prelazne i završne odredbe.

1. Uvodne odredbe, čl. 1. do 4. Predloga zakona

Članom 1. utvrđuje se krug korisnika čija se prava uređuju: borci, ratni i mirnodopski vojni invalidi i civilni invalidi rata, članovi njihovih porodica i članovi porodica palih boraca i civilnih žrtava rata.

Članom 2. utvrđeni su principi na kojima su zasnovana prava utvrđena ovim zakonom, odnosno na principu nacionalnog priznanja i principu naknade štete. Izričito navođenje ovih principa je novina u zakonskoj regulativi u oblasti boračko-invalidske zaštite, iako su i dosadašnji propisi bili zasnovani na tim principima, što se potvrdilo kako u upravnoj i sudskoj praksi, tako i u pravnoj teoriji.

Članom 3. utvrđuje se da se na novčana primanja po osnovu ovog zakona ne plaćaju porezi i druge dažbine po osnovu ličnih prihoda građana.

Članom 4. propisano je da se sredstva za ostvarivanje i korišćenje prava po ovom zakonu obezbeđuju u budžetu Republike Srbije.

2. Korisnici prava, čl. 5. do 28. Predloga zakona.

Član 5. na drugačiji način propisuje bliže okolnosti relevantne za definisanje pojma borca i rokove trajanja okolnosti sa stanovišta uslova za ostvarivanje prava predviđenih zakonom:

1) učešće u oružanim akcijama od 17. avgusta 1990. godine do 27. aprila 1992. godine (očuvanje suverenosti, nezavisnosti i teritorijalne celokupnosti SFRJ);

2) učešće u oružanim akcijama preduzetim za vreme mira radi odbrane suverenosti, teritorije, nezavisnosti i ustavnog poretka SRJ, odnosno Državne zajednice SCG;

3) učešće u ratu u SRJ od 24. marta do 26. juna 1999. godine;

4) učešće u eventualnom ratu za ciljeve odbrane Srbije; učešće u eventualnoj oružanoj akciji preduzetoj za vreme mira za ciljeve odbrane Srbije (eventualni budući rat, odnosno buduće oružane akcije u miru);

Suština navedenog načina regulisanja je da se ovakvim oročavanjem vremena trajanja oružanih akcija i u vezi sa tim određivanje pojedinih delova teritorije bivše SFRJ isključuje mogućnost da se učesnicima oružanih akcija na teritorijama republika bivše SFRJ (tj. van teritorije SRJ, odnosno Državne zajednice SCG) posle 27. aprila 1992. godine prizna svojstvo borca u smislu ovog zakona, čime se praktično vrši zatvaranje rokova.

Borcima ranijih ratova (aprilskog rata od 6. do 17. aprila 1941. godine i NOR-a) smatraju se pripadnici Vojske Kraljevine Jugoslavije, partizanskih odreda, Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, odnosno Jugoslovenske armije, kao i pripadnici Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta, u periodu od 17. aprila 1941. godine do 15. maja 1945. godine.

Svojstvo borca, za priznavanje prava po ovom zakonu, vezano je za državljanstvo Republike Srbije, s obzirom na prenošenje ove regulative na republički nivo.

Pri definisanju pojma ratnog vojnog invalida odredbama čl. 7. do 11. propisuju se uslovi za sticanje tog svojstva oštećenje organizma od najmanje 20% zadobijeno pod okolnostima iz člana 5. (kojom je definisan pojam borca), kao i pod okolnostima vršenja vojnih dužnosti u stranoj zemlji i za vreme ratnog zarobljeništva. Predlogom zakona propisani su slučajevi u kojima svojstvo ratnog vojnog invalida može ostvariti i stranac – pod uslovom da po tom osnovu ovo svojstvo ne može ostvariti od druge države.

Odredbe čl. 12. do 19. definišu pojam mirnodopskog vojnog invalida, opredeljujući okolnosti vršenja vojne službe relevantne za sticanje tog svojstva, krug lica i posebne uslove, pri čemu su zaštitom obuhvaćeni: vojnici na služenju vojnog roka, studenti vojne akademije, učenici srednje vojne škole, slušaoci škole za rezervne oficire i lica u rezervnom sastavu Vojske SCG. Svojstvo mirnodopskog vojnog invalida ne mogu ostvariti lica na profesionalnoj vojnoj službi i pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno Bezbednosno - informativne agencije, jer su zaštićeni propisima iz radnih odnosa.

Član 18. definiše da se nehat ne smatra krivicom u smislu čl. 11. i 14. Zakona.

Članom 19. definisan je pojam vršenja vojne službe, odnosno dužnosti u vezi sa službom u vojsci.

Odredbama čl. 21. i 22. definisani su pojmovi civilnog invalida rata i civilne žrtve rata. Novina je da se civilnim invalidom rata, odnosno civilnom žrtvom rata smatra i lice koje je žrtva terorističkog napada u inostranstvu na diplomatsko ili konzularno predstavništvo Srbije. Po sadašnjem propisu ova lica mogu da ostvare status mirnodopskog vojnog invalida. Ovo rešenje je i izuzetak u odnosu na opšte

pravilo za civilne invalide rata po kome je relevantno samo oštećenje organizma nastalo na teritoriji Republike Srbije.

Odredbe čl. 23. do 28. definišu pojmove porodice palog borca, umrlog borca, vojnog invalida, civilnog invalida rata i civilne žrtve rata, kao i pojam uže porodice. Novina je da su, u odnosu na dosadašnje propise, iz zakonske zaštite isključeni brat, sestra, unuk i vanbračni supružnik palog borca. Preciziran je pojam izdržavanja – upućivanjem na utvrđivanje ove okolnosti po propisima kojima se uređuju odnosi u braku i porodici.

3. Prava i uslovi za ostvarivanje prava, čl. 29. do 140. Predloga zakona

Odredbama čl. 29. do 35. pojedničano po pojedinim kategorijama korisnika, navedena su prava koja se mogu ostvarivati, ukoliko se ispune posebni uslovi propisani u kasnijim odredbama.

Član 36. daje pravni osnov da organi lokalne samouprave mogu svojim propisima utvrđivati i druga prava u ovoj oblasti, veći obim prava od obima prava utvrđenih ovim zakonom i povoljnije uslove za njihovo ostvarivanje, ukoliko u svom budžetu za to obezbede potrebna sredstva.

Odredbama čl. 42. do 46. utvrđeni su opšti uslovi za ostvarivanje prava: način utvrđivanja procenta invaliditeta i razvrstavanje invalida u grupe invaliditeta.

Članom 47. i 48. propisan je osnov za utvrđivanje iznosa prava po ovom zakonu koja se isplaćuju u mesečnim iznosima (osim prava na borački dodatak i primanja na ime razlike između garantovanog iznosa i ostvarenog stalnog mesečnog novčanog primanja). To je prosečna neto zarada u Republici iz meseca koji prethodi mesecu stupanja na snagu ovog zakona. Ovim članom predviđen je nov način usklađivanja prava koja se priznaju u mesečnim iznosima, s obzirom da će se usklađivanje vršiti godišnje - u skladu sa kretanjem troškova života i prosečne zarade zaposlenih na teritoriji Republike u prethodnoj godini. Ovakav način usklađivanja je nepovoljniji od načina usklađivanja iznosa prava po sadašnjim propisima i u narednim godinama će dovesti do realnog pada odnosno sporijeg rasta iznosa primanja priznatim korisnicima. Međutim, ovakav način usklađivanja, kao povoljniji, zadržan je samo za ovu oblast i predstavlja izuzetak u odnosu na način usklađivanja prava u sistemu penzijskog i invalidskog osiguranja i sistemu socijalne zaštite (po kome se vrši usklađivanje prava dva puta godišnje i samo u skladu sa kretanjem troškova života).

Članom 50. do 63. propisani su uslovi pod kojima članovi porodice palog borca, umrlog vojnog invalida I do VII grupe i članovi porodice lica koje je poginulo ili umrlo kao vojno lice u mirnodopskim uslovima, mogu ostvariti porodičnu invalidninu. Uslovi su, u odnosu na sadašnje, pooštreni u pogledu godina života sa kojima supružnik može ostvariti ovo pravo – udova sa 48 godina, odnosno udovac sa 58 godina (do sada udova sa 45 godina, udovac sa 50 godina), čime je izvršeno delimično usklađivanje ovog uslova sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju u pogledu mogućnosti sticanja prava na porodičnu penziju. Dosadašnji pojam nesposobnosti za privređivanje deteta, koji je bio neprecizan i stvarao probleme u primeni, zamenjen je pojmom nesposobnost za rad (potpun gubitak radne sposobnosti, a za decu – nesposobnost utvrđena po propisima o razvrstavanju dece ometene u razvoju, shodno propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju). Uslov vezan za školovanje je preciziran vezivanjem stepena školovanja sa određenim godinama života, koje rešenje je delimično analogno rešenju iz propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju u pogledu ostvarivanja prava na porodičnu penziju.

Način određivanja iznosa osnovne i uvećanih porodičnih invalidnina je drugačije uređen u odnosu na sadašnja rešenja. Uvećane porodične invalidnine, kao samostalna prava, nisu propisane Predlogom zakona, ali su sadržane u taksativno

navedenim pojedinačnim osnovima za priznanje ovog prava, pri čemu su u novoutvrđenim iznosima za opisani slučaj sadržane sve invalidnine utvrđene zakonom (osnovna i obe uvećane porodične invalidnine). Takođe, zadržani su i svi osnovi utvrđeni po sadašnjim propisima za priznavanje osnovnih i uvećanih porodičnih invalidnina. Dosadašnji neograničeni broj mogućih sauživaoca je ograničen na najviše četiri (osnovni korisnik i najviše do tri sauživaoca). Dakle, tri sadašnje vrste porodičnih invalidnina prevedene su na jednu, koja se priznaje pod istim uslovima i u istim iznosima kao i prethodne. Time su otklonjene sve sada prisutne dileme i teškoće u primeni važećih propisa i isplati priznatih prava.

Odredbama čl. 65. do 68. propisano je pravo na dodatak za negu. Za vojne invalide i civilne invalide rata pravo je zadržano bez promene u pogledu postupka priznanja i iznosa prava. Izmena je izvršena u delu koji se odnosi na korisnike ovog prava po osnovu priznatog materijalnog obezbeđenja (dosadašnjeg prava na mesečno novčano primanje), time što je umesto sadašnja dva stepena dodatka za negu propisan samo jedan stepen i to kao četvrti stepen, ali u iznosu dosadašnjeg prvog stepena. Ovo rešenje je povoljnije za korisnike sadašnjeg drugog stepena jer će nakon izvršenog prevođenja ostvarivati pravo u iznosu 36% od osnova umesto dosadašnjeg iznosa 24% od osnova.

Odredbama čl. 69. do 71. uređeno je pravo na ortopedski dodatak.

Odredbama čl. 72. do 85. uređeno je pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite koje mogu da ostvare invalidi, civilni invalidi rata i korisnici porodične invalidnine, pod uslovom da to pravo ne mogu ostvariti po drugom osnovu. Pravo se ostvaruje u obimu, na način i po postupku propisanom u oblasti zdravstva, (u obimu, sadržini i standardu koji je propisan zakonima kojima se uređuje zdravstvena zaštita i zdravstveno osiguranje). Ovim pravom nisu obuhvaćena deca vojnog invalida od I do VII grupe i supružnici vojnih invalida I do IV grupe jer se oni mogu zdravstveno osigurati po tom invalidu kao nosiocu osiguranja, shodno odredbama čl. 17, 22. i 24. Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik RS", 107/05).

Članom 75. propisano je pravo vojnog invalida na naknadu zarade isplaćene u manjem iznosu od osnova za naknadu ukoliko je, za navedene slučajeve, bio sprečen za rad.

Članom 76. propisani su osnovi za koje su vojni invalid i korisnik porodične invalidnine oslobođeni od plaćanja troškova za korišćenje zdravstvene zaštite.

Članom 77. propisano je pravo vojnih invalida na medicinsko-tehnička pomagala (Zakonom o zdravstvenom osiguranju uveden je nov termin: medicinsko-tehnička pomagala, umesto dosadašnjeg naziva: ortopedska i druga pomagala). Ovo pravo mogu ostvariti vojni invalidi ukoliko to pravo ne mogu ostvariti po drugom osnovu – tj. po propisima kojima se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje, i to za oštećenja po osnovu kojih im je priznato invalidsko svojstvo. Praktično, pravo mogu ostvariti samo mirnodopski vojni invalidi jer ratni vojni invalidi ovo pravo mogu ostvariti po Zakonu o zdravstvenom osiguranju. Novina je da se ovo pravo, po ovoj odredbi ostvaruje na način i po postupku propisanom zakonom kojim se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje, dok se po sada važećim propisima ostvarivalo na način i po postupku uređenom posebnim propisima donetim u ovoj oblasti.

Odredbama čl. 78. do 85. propisano je pravo na banjsko i klimatsko lečenje, kao i na profesionalnu rehabilitaciju, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i novčanu pomoć za vreme profesionalne rehabilitacije dokvalifikacije, prekvalifikacije.

Odredbama čl. 86. i 95. propisano je pravo na invalidski dodatak.

Odredbama čl. 96. do 109. uređuju se krug korisnika, uslovi i postupak za ostvarivanje prava na mesečno novčano primanje, Krug korisnika ovog prava je proširen u odnosu na sadašnje korisnike: uključeni su i borci pripadnici Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta, kao i svi borci NOR-a do 15. maja 1945. godine.

Materijalno obezbeđenje predstavlja osnovni vid materijalne zaštite boraca, kao i članova porodica umrlih boraca, umrlih civilnih invalida rata i civilnih žrtava rata. Ostalim korisnicima ovo pravo predstavlja dopunsku materijalnu zaštitu (pored osnovnih prava). Ovo pravo ne predstavlja trajni vid zaštite (za razliku od invalidnine), jer je u zavisnosti od prihoda korisnika i članova korisnikovog domaćinstva. Promene prihoda domaćinstva mogu dovesti do povećanja, smanjenja ili gubitka daljeg korišćenja ovog prava.

Posebno se mora istaći da se osnov za utvrđivanje ovog prava i imovinski cenzusi određuju prema prosečnoj zaradi u Republici (bez poreza i doprinosa) iz godine koja prethodi godini odlučivanja, kao i da se prihodi od uticaja na pravo uzimaju iz te godine.

Navedene novine znatno pooštavaju uslove za priznanje prava na materijalno obezbeđenje. Procenjeno je da će, usled toga, doći do smanjenja za oko 50% priznatih korisnika ovog prava. Istovremeno, zbog pomeranja datuma učešća u NOR-u za sve borce NOR-a do 15. 05. 1945. godine, kao i zbog stvaranja mogućnosti da ovo pravo ostvare novopriznati borci NOR-a - pripadnici Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta, procenjuje se da će doći do povećanja broja korisnika ovog prava za oko 50%. Dakle, u odnosu na sadašnji broj korisnika stanje se neće bitnije izmeniti.

Odredbama čl. 112. do 118. propisan je način rešavanja stambenih potreba ratnih vojnih invalida i porodica palih boraca iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine i rata u SRJ 1999. godine. Iako se radi o novom pravu korisnika, potrebno je istaći da se u suštini radi o novom pravnom institutu koji stvara mogućnost za rešavanje stambenih potreba najugroženijih korisnika. Propisuje se da će se realizacija stambenih potreba navedenih korisnika vršiti preko posebno osnovanog Fonda. Finansijska sredstva, za realizaciju svojih aktivnosti Fond bi obezbeđivao iz više izvora (budžetska sredstva, donacije, sredstava od otkupa stanova datih u zakup i dr.). Uređeni su način osnivanja Fonda, organi Fonda i propisani osnovni uslovi za ostvarivanje ovog prava. Posebne uslove i postupak za rešavanje stambenih potreba propisala bi, posebnim aktom, Vlada.

Odredbama člana 119. do 123. utvrđeno je pravo vojnih invalida I grupe na putničko motorno vozilo. U odnosu na rešenja ovog prava po sada važećim propisu, novina je da će se putničko motorno vozilo koje se dodeljuje invalidu prilagoditi njegovom telesnom oštećenju (što je povoljnije za korisnika).

Odredbama čl. 124. i 126. propisani su način i uslovi za ostvarivanje naknade troškova putovanja (koju čine: naknada troškova prevoza i dnevnica za putovanje i boravak u drugo mesto). Pravo je preneto iz sada važećeg saveznog i republičkog zakona, bez suštinskih izmena, osim izmene iznosa dnevnice (po saveznom zakonu ona iznosi 50% od iznosa dnevnice za službena putovanja saveznih organa, a po republičkom zakonu 8% od prosečne mesečne zarade). Predlogom zakona ista se utvrđuje u punom iznosu dnevnice za službena putovanja zaposlenih u državnim organima u Republici, bez troškova noćenja.

Odredbama čl. 128. do 129. propisani su uslovi i način ostvarivanja prava na besplatnu i povlašćenu vožnju nosilaca Spomenice, vojnih invalida, civilnih invalida rata i korisnika porodične invalidnine. Pravo je preneto iz sada važećeg Zakona o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca, bez bitnih izmena.

Odredbama čl. 133. i 140. propisani su uslovi i način ostvarivanja prava na pomoć u slučaju smrti korisnika po ovom zakonu. Pravo sadrži jednokratnu novčanu pomoć i naknadu troškova prevoza korisnika koji umre van svog prebivališta. Isplaćuje se članu domaćinstva umrlog korisnika ili licu koje se o njemu staralo. Ovo pravo je sadašnjim propisima utvrđeno u raznim oblicima, u različitim iznosima i za različit krug korisnika. Sada se priznaje svim korisnicima – u istom iznosu (koji je povoljniji za sve korisnike, osim za invalide I i II grupe).

4. Ostvarivanje prava, čl. 141. do 167. Predloga zakona

Odredbama čl. 141. do 167. uređena su pitanja vezana za korišćenje i prestanak prava priznatih po ovom zakonu. U osnovi, zadržana su rešenja iz sadašnjih propisa.

Odredbama čl. 160. do 167. utvrđene su smetnje za sticanje i korišćenje prava. U osnovi, ove odredbe su sadržane u sada važećim propisima. Članom 161 propisno je da za borce NOR-a - pripadnike Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta i članove njihovih porodica, pravosnažna sudska presuda kojom su osuđeni zbog učešća u borbama protiv partizanskih odreda, Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, odnosno Jugoslovenske armije, predstavlja smetnju za ostvarivanje prava po ovom zakonu.

5. Postupak za ostvarivanje prava, čl. 168. do 208. Predloga zakona

U okviru ove glave Predloga zakona uređena su pitanja vezana za postupak ostvarivanja prava. U osnovi zadržana su važeća rešenja, sa sledećim novinama:

- propisano je da se izvršavanje ovog zakona, u prvom stepenu, poverava opštinskim upravama, gradskim upravama, odnosno gradskoj upravi grada Beograda a u drugom stepenu nadležnom organu AP Vojvodina (za opštine sa teritorije Vojvodine). Ove poslove, do sada su (osim za sprovođenje Zakona o pravima civilnih invalida rata) navedeni organi obavljali bez pravnog osnova. Ovim se obavljanje ovih poslova usaglašava sa ustavnim rešenjima i rešenjima iz Zakona o lokalnoj samoupravi, po kojima republičke propise izvršavaju republički organi uprave, a da se opštini može poveriti obavljanje ovih poslova samo zakonom; bitna novina je da se izvršenje ovih poslova u drugom stepenu više ne poverava upravi Grada Beograda, čije upravne nadležnosti će preuzeti Ministarstvo;

- taksativno su navedene opštinske uprave odnosno gradska uprava grada Beograda koje su određene kao mesno nadležni prvostepeni organi za odlučivanje o pravima lica sa mestom prebivališta van teritorije Republike Srbije (do sada je ova nadležnost određivana podzakonskim aktom - uputstvom); ovim podnosiocima zahteva priznavaće se prava bez mogućnosti njihove isplate;

- propisano je formiranje Opštinskih, odnosno Gradskih komisija za odlučivanje o pravima iz oblasti boračko-invalidske zaštite, koja se sastoji od sedam članova koje imenuju Opštinske odnosno Gradske skupštine (po sada važećem propisu ovu komisiju obrazuju tri člana koje bira Narodna skupština i četiri člana koje bira SUBNOR Srbije); ova komisija odlučuje, na osnovu diskrecionog prava, o priznavanju prava na izuzetno mesečno novčano primanje i o dodeljivanju "Partizanske spomenice 1941." i "Ravnogorske spomenice 1941."; sem toga ova komisija, na zahtev drugostepenog upravnog organa, daje mišljenje o priznavanju svojstva borca NOR-a, svojstva ratnog vojnog invalida iz NOR-a i svojstva korisnika porodične invalidnine po osnovu palog borca NOR-a;

Za borce eventualnih oružanih akcija u miru, odnosno eventualnog budućeg rata, sada važećim zakonom iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, nije predviđena mogućnost utvrđivanja posebno penzijskog staža za vreme provedeno u

tim akcijama, odnosno ratu. Ovim Predlogom zakona propisano je da će svojstvo boraca u tim slučajevima utvrđivati nadležni organ boračko-invalidske zaštite.

Zadržano je sada važeće osnovno rešenje da se svojstvo boraca pripadnika Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta, utvrđuje samo pismenim dokaznim sredstvima, a izuzetno i kvalifikovanim svedocima po zahtevima podnetim do dana stupanja na snagu ovog zakona;

- zadržano je osnovno rešenje da se okolnosti pod kojima je lice ranjeno, obolelo, poginulo, umrlo ili nestalo, dokazuje samo pismenim dokaznim sredstvima iz vremena kada je lice ranjeno, obolelo, poginulo, umrlo ili nestalo. Izuzetno (osim za slučajeve u kojima je osnov priznanja rana, povreda ili ozleda, odnosno bolest) ove okolnosti za pripadnike Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta mogu se utvrđivati i izjavama kvalifikovanih svedoka - po zahtevima podnetim do dana stupanja na snagu ovog zakona.

- zadržano je osnovno rešenje da se zahtev za priznanje svojstva vojnog invalida po osnovu oštećenja organizma nastalog usled bolesti, može podneti u roku od pet godina od prestanka okolnosti pod kojima je bolest nastala; izuzetno, zahtevi pripadnika Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta za priznavanje svojstva ratnog vojnog invalida po osnovu bolesti iz NOR-a, mogu se podneti i do dana stupanja na snagu ovog zakona, ovo se odnosi i na zahteve za priznavanje prava na porodičnu invalidninu članova porodice lica, umrlog od bolesti u svojstvu borca Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta;

- članom 183. st. 3. precizirano je ko se smatra kvalifikovanim svedokom čijom izjavom se dokazuje svojstvo borca. To je lice čije je svojstvo borca utvrđeno pismenim dokaznim sredstvom i koji je sa borcem čije se svojstvo utvrđuje bio u istoj jedinici i na istoj teritoriji dejstava;

- precizirano je da je za priznavanje svojstva civilnog invalida rata, odnosno civilne žrtve rata neophodno da je oštećenje organizma, odnosno pogibija, nastala na teritoriji Republike Srbije, osim za slučajeve napada na diplomatska i konzularna predstavništva;

- zadržano je osnovno rešenje instituta revizije, tj. da sva rešenja doneta u prvom stepenu, kojim se korisnicima utvrđuje svojstvo borca, odnosno priznaju prava, podležu reviziji.

- zadržano je sadašnje rešenje da se protiv konačnih rešenja u ovoj oblasti može voditi upravni spor;

članom 204. data je mogućnost da se po pravu službenog nadzora može ukinuti rešenje o pravima po ovom zakonu koje je postalo konačno u upravnom postupku po pravu službenog nadzora ako je njime očigledno povređen materijalni zakon u korist pojedinca, a na štetu javnog interesa, i po proteku roka predviđenog zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak i bez pristanka stranke.

- članom 208. propisano je ovlašćenje Ministarstva da vodi jedinstvenu evidenciju podataka o korisnicima prava po ovom zakonu, putem jedinstvenog informacionog sistema. Jedinstveni informacioni sistem biće osnova za isplate prava;

- članom 210. do 212. propisan je način isplate prava.

6. Jedinstvena evidencija podataka i isplata prava, član 209. do 218. Predloga zakona

Članovima 208. do 218. regulisano je pitanje vođenja jedinstvene evidencije korisnika i prava po ovom zakonu a koju će voditi resorno ministarstvo.

Vođenje jedinstvene evidencije o sticanju, korišćenju i prestanku korišćenja prava po ovom zakonu omogućava i adekvatnu kontrolu korišćenja sredstava.

- članom 210. do 212. propisan je način isplate prava.

- članovima 214. i 215. propisana je obaveza povraćaja neosnovano ostvarenih primanja.

članovima 216. do 218. propisani su rokovi u kojima zastarevaju potraživanja.

7. Kontrola namenskog korišćenja sredstva i nadzor nad radom organa u vršenju poverenih poslova državne uprave, član 218. do 222. Predloga zakona

Članom 218. propisano je da kontrolu namenskog korišćenja sredstava namenjenih za ostvarivanje prava po ovom zakonu vrši ministarstvo nadležno za poslove finansija. Odredba ne predstavlja novinu u ovoj oblasti, jer je u sada važećem Zakonu o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca propisano da savezna budžetska inspekcija vrši kontrolu trošenja sredstava saveznog budžeta namenjenih za boračko-invalidsku zaštitu. Potpunim prenošenjem boračko-invalidske zaštite na republički nivo, ovom odredbom propisuje se i odgovarajuća nadležnost u kontroli namenskog korišćenja sredstava republičkog budžeta u ovoj oblasti.

Članom 219. Nacrta zakona utvrđena su ovlašćenja Ministarstva za vršenje nadzora nad radom organa u vršenju poverenih poslova državne uprave, u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna uprava.

8. Kaznene odredbe, član 222. Predloga zakona

Članom 222. propisani su prekršaji i visine novčanih kazni za učinjene prekršaje za koje se može kazniti odgovorno lice i izvršilac poslova u nadležnom organu. U pitanju su slučajevi kada se činjenjem ili nečinjenjem vrše povrede odredbi zakona bitne sa stanovišta osiguranja materijalnih i procesnih pretpostavki za ostvarivanje zakonosti.

9. Prelazne i završne odredbe, čl. 223. do 254. Predloga zakona

Glava deset Predloga zakona prelazne i završne odredbe, sadrži rešenja kojima se uređuje prelazak na primenu novog zakona u odnosu na zakone koji su važili do njegovog stupanja na snagu, polazeći od promena u stvarima statusnog karaktera kod pojedinih prava i kod odredaba o postupku. Većina tih rešenja sadrži odredbe o postupanju nadležnih organa po službenoj dužnosti u cilju efikasnijeg sprovođenja odredaba novog zakona.

Osnovno rešenje je da se prava priznata po propisima koji prestaju da važe, a koja su utvrđena i ovim zakonom i dalje koriste pod uslovima, u obimu i na način utvrđen ovim zakonom.

Član 234. stav 1. uređuje prelazna rešenja u vezi sa članom 126. Zakona o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca, kojim su odredbe propisa donetih u ranijem periodu delimično zadržane na snazi u pogledu stečenih prava nosilaca "Partizanske spomenice 1941", boraca španskog nacionalnooslobodilačkog i revolucionarnog rata od 1936. do 1939. godine i lica odlikovanih Orednom narodnog heroja i članova njihovih porodica. Ovim zakonom su ti propisi stavljeni van snage, uz sledeća rešenja:

- prava koja su priznata po tim propisima, a utvrđena su i ovim zakonom, ostvarivaće se u obimu i na način propisan ovim zakonom (ta prava su: stalno mesečno novčano primanje, godišnje novčano primanje za oporavak i besplatna i povlašćena vožnja);

- pravo koje je priznato po tim propisima, a nije propisano ovim zakonom, zadržano je kao stečeno, uz propisivanje da će osnov za njegovo utvrđivanje biti prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici i uz propisivanje načina njegovog usklađivanja po odredbama ovog zakona (pravo na dodatak uz penziju);

- prava koja su priznata po tim propisima a ukidaju se, jer se mogu ostvariti po drugim propisima ili stoga što nisu propisana ni kao prava vojnih invalida ili članova njihovih porodica po ovom zakonu (ta prava su: pravo na banjsko i klimatsko lečenje, pravo na godišnji odmor, pravo na naknadu troškova sahrane);

Posle 17. avgusta 1990. godine, zbog opštepoznatih događaja, korisnicima prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite priznatim od strane nadležnih organa drugih republika bivše SFRJ, koji su izbegli u Republiku Srbiju, uspostavljena je isplata tih prava na osnovu podataka kojima je raspolagala Poštanska štedionica u Beogradu, posredstvom koje je vršena isplata tih prava pre raspada SFRJ. Za neke od ovih korisnika naknadno su pribavljeni upravni predmeti ili dokazi o osnovu priznanja, a za druge nisu. Predlogom zakona stvara se pravni osnov da se ovim korisnicima izvrši prevođenje prava koja se isplaćuju - na odredbe ovog zakona i da se time zadrže u sistemu boračko-invalidske zaštite Srbije. Otklonjena je mogućnost naknadnog uključivanja u ovaj sistem zaštite korisnika kojima na dan stupanja na snagu ovog zakona nije vršena isplata.

Članom 238. stvoren je zakonski osnov da se u sistemu boračko-invalidske zaštite po ovom zakonu zadrže i korisnici kojima je boračko-invalidska zaštita u Srbiji uspostavljena na osnovu Protokola o saradnji Ministarstva za rad, zdravstvo i socijalnu politiku Savezne Republike Jugoslavije i Ministarstva za pitanja boraca, žrtava rata i rada Republike Srpske u oblasti boračko invalidske zaštite potpisanog u Banjaluci 26. 06. 2000. godine i Protokola o saradnji Ministarstva za socijalna pitanja Republike Srbije i Ministarstva rada i boračko - invalidske zaštite Republike Srpske u oblasti boračko - invalidske zaštite, potpisanog u Beogradu 27. 11. 2003. godine, dopunjenog 18. 11. 2005. i 29. 09. 2006. godine. Radi se o korisnicima boračko-invalidske zaštite koji su, zbog ratnih okolnosti u drugim republikama bivše SFRJ, izbegli u Republiku Srbiju i u njoj (naknadno) dobili državljanstvo Republike Srbije.

Za prava koja su priznata po propisima koji prestaju da važe, a koja su analogna pravima utvrđenim ovim zakonom propisani su rokovi u kojima će se, po službenoj dužnosti, preispitati i prevesti na prava po ovom zakonu. Pri tome, korisnici tih prava mogu zadržati isti obim prava (npr: ortopedski dodatak, dodatak za negu i pomoć), ostvariti veći ili manji iznos prava ili izgubiti pravo zbog neispunjavanja novopropisanih porodičnih i imovinskih uslova (npr: stalno mesečno novčano primanje, izuzetno mesečno novčano primanje, primanje na ime razlike između garantovanog iznosa i ostvarenog stalnog mesečnog novčanog primanja, dodatak za negu korisnika mesečnog novčanog primanja II stepena, povećanje mesečnog novčanog primanja zbog vezanosti za postelju, mesečno novčano primanje, porodični dodatak, invalidski dodatak, osnovna novčana naknada i izuzetna novčana naknada). Radi prevazilaženja trenutnog (nepovoljnog) efekta ovog prevođenja, propisano je zadržavanje povoljnijih iznosa priznatog prava na materijalno obezbeđenje do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rešenja o prestanku isplate priznatih prava korisnicima u inostranstvu doneće se u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, koja će imati pravno dejstvo od prvog dana narednog meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Odredbama čl. 254. navedeni su propisi koji se stavljaju van snage stupanjem na snagu ovog zakona (svi sada važeći propisi iz oblasti boračko-invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata) i propisano da zakon stupa na snagu osmog dana od objavljivanja u "Službenom glasniku RS", osim odredaba koje se odnose na pravo na

materijalno obezbeđenje - koje će se primenjivati od dana stupanja na snagu ovog zakona.

V. PROCENA POTREBE DODATNIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA

Imajući u vidu da se pojedina prava iz ove oblasti priznaju u zavisnosti od porodičnih i imovinskih prilika korisnikovog domaćinstva, kao i u zavisnosti od drugih posebnih uslova, teško je precizno navesti finansijske efekte predloga ovog zakona, jer se ne može precizno utvrditi mogući broj korisnika po novom zakonu:

Predlogom zakona propisana su rešenja kojima bi se postiglo da za njegovu realizaciju bude potreban isti iznos sredstava, ako ne i manji od iznosa koji je potreban za realizaciju sada važećih propisa iz ove oblasti. U tom cilju, imajući u vidu gore navedeno, predložena su sledeća rešenja (koja će se primenjivati od prvog dana primene ovog zakona):

- promena načina usklađivanja priznatih prava;
- ukidanje prava koja nisu propisana ovim zakonom i ukidanje isplate priznatih prava korisnicima koji nemaju mesto boravka, odnosno prebivalište na teritoriji Republike Srbije;
- nova osnovice za određivanje prava;
- restriktivniji uslovi za ostvarivanje zadržanih prava.

U primeni Predloga zakona doći će, s jedne strane, do povećanja broja korisnika prava (zbog stvaranja novih osnova za njihovo uvođenje u sistem boračko-invalidske zaštite), a s druge strane, do smanjenja broja korisnika priznatih prava (zbog propisivanja oštrijih uslova za ostvarivanje priznatih prava). Time će se, orijentaciono, zadržati sadašnji broj korisnika prava. Eventualno umanjenje iznosa sredstava za realizaciju Nacrta zakona, u odnosu na sredstva potrebna za realizaciju sada važećih propisa, postići će se promenom načina usklađivanja prava, ukidanjem pojedinih prava, restriktivnijim uslovima za priznanje zadržanih prava i prestankom isplate priznatih prava korisnicima sa mestom boravka, odnosno prebivališta van teritorije Republike Srbije.

VI. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Predlog zakona o boračko-invalidskoj zaštiti potrebno je doneti po hitnom postupku, kako bi se u što kraćem roku omogućilo nesmetano ostvarivanje prava boraca i ratnih invalida, koji sada ova prava ostvaruju po brojnim propisima ranijih država. Kodifikacijom zakonodavstva iz ove oblasti postiže se istovremeno efikasnije ostvarivanje prava i pojednostavljuje rad organa i organizacija koje su obuhvaćene zakonom. Razlog za hitan postupak su veoma komplikovane procerure i dugogodišnja pravna nesigurnost zbog primene brojnih podzakonskih akata podložnih čestim promenama.